

Verslag Natuurweekend Moerenburg

KNNV-afdeling Tilburg

12 en 13 september 2015

**Verslag Natuurweekend Moerenburg
KNNV-afdeling Tilburg, 12 en 13 september 2015**

Colofon

**Verslag Natuurweekend Moerenburg
KNNV-afdeling Tilburg, 12 en 13 september 2015
Uitgave: KNNV-afdeling Tilburg
Secretariaat: Veldhovenring 27
5041 BA Tilburg
www.knnv.nl/Tilburg**

Foto's titelpagina: Klein dooiermos (Bart Horvers), paddenstoelen geuren (Marcelle Leone), Bleek cypergras (Loes van Gorp), Gevlekte Amerikaanse rivierkreeft (Theo Peeters).

**Verslag van de activiteiten: Elly Poppe-Stolk
met aanvullingen van Rob Vereijken & Theo Peeters**

Samenstelling: Theo Peeters en Rob Vereijken

Januari 2017

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	1
Inleiding	3
Verslag van de activiteiten	4
Overzicht van de waarnemingen.....	18
Algen en wieren	20
Paddenstoelen	22
Korstmossen	26
Mossen.....	29
Hogere planten	31
Slakken	44
Achtpotigen	45
Insecten.....	46
Libellen en juffers (Odonata)	46
Sprinkhanen (Orthoptera)	47
Wantsen (Heteroptera)	48
Wespen, mieren en bijen (Hymenoptera)	51
Kevers (Coleoptera).....	53
Muggen en vliegen (Diptera)	59
Vlinders (Lepidoptera)	62
Overige zespotigen	66
Overige ongewervelden	67
Vissen en amfibieën.....	68
Vogels	70
Zoogdieren	73
Literatuur	74
Dankwoord.....	75

Inleiding

Met grote regelmaat organiseert de KNNV-afdeling Tilburg een Natuurweekend waarin men probeert zoveel mogelijk soorten planten, schimmels en dieren te ontdekken. Daarbij wordt gekozen voor één natuurgebied met voldoende afwisseling, zodat de vele KNNVers zich daar uitstekend kunnen vermaken met het vangen en bekijken van al het levends. Na determinatie hoopt men telkens meer dan 1000 soorten vast te kunnen stellen. Na de succesvolle 1313-soortendag in de Dongevallei in 2013, was dit jaar Moerenburg aan de beurt. Ook in 2007, tijdens het 70-jarige bestaan van de KNNV-afdeling Tilburg, werd dit gebied uitgekamd. Toen hoopte men 777 soorten te vinden. Dat aantal werd ruim overschreden. De vraag was natuurlijk: Zouden we ook in 2015 over de duizend soorten kunnen komen?

Iedere KNNVer is blij met een grote biodiversiteit. Maar daarom is niet iedere KNNVer, die al jarenlang het Brabantse land afspeurt naar leuke dieren en planten, zo blij als hij naar de rijkdom van de natuur kijkt. Verschillende soorten zijn uit onze omgeving verdwenen, maar de laatste jaren zijn er ook weer allerlei nieuwelingen bijgekomen. Moerenburg, een stukje oud cultuurlandschap, is de laatste jaren sterk veranderd door allerlei ingrepen die positief zouden moeten uitpakken voor de natuur.

De leden en de werkgroepen van de KNNV willen met hun onderzoek ook vaststellen of er veranderingen zijn opgetreden. In dit verslag worden ook regelmatig vergelijkingen gemaakt tussen 2007 en 2015.

De werkgroepen van de KNNV-afdeling Tilburg die meewerken aan dit weekend, laten niet alleen zien dat natuurstudie heel leuk en interessant is. Door het openbare karakter van het weekend, met vele publieksactiviteiten, willen zij hun enthousiasme ook delen met natuurliefhebbers, wijkbewoners en andere geïnteresseerden. Hopelijk heeft dat bijgedragen aan een bijzondere natuurbeleving en ervaren zij dit gebied ook als een waardevolle plek in de gemeente Tilburg waar je graag wilt zijn, zowel als mens als dier, schimmel of plant.

Verslag van de activiteiten

Dit speciale weekend van onze KNNV-afdeling vond plaats vanuit een tent die voor deze gelegenheid was neergezet op het terrein van de oude waterzuivering aan de Hoevense Kanaaldijk 38 te Tilburg.

Tent en huisje op de Hoevense Kanaaldijk (foto Theo Peeters).

Juist op de zaterdagochtend van dit weekend werd de Oisterwijksebaan-brug over het Wilhelminakanaal voor onderhoudswerkzaamheden verwijderd en bleef het kruispunt Oisterwijksebaan-Hoevense Kanaaldijk tot halverwege de middag geblokkeerd door de takelinstallatie waarmee deze klus werd geklaard. Zodra dit eerder in deze week openbaar was geworden, had het KNNV-secretariaat hierop actie ondernomen met verspreiding per mail van informatie over drie alternatieve routes.

Het weer was op dit speciale KNNV-weekend beter dan voorspeld. Op de zaterdag was het bewolkt, maar viel er pas later in de middag een - overigens flinke - bui en daarna ook weer na half tien 's avonds. Op de zondag brak, na een buiige nacht en vroege ochtend, al snel de zon door, die tot in de middag vrolijk bleef schijnen. Alle activiteiten hebben - naast leden - enkele mensen aangetrokken die (nog) geen lid van onze KNNV-afdeling waren.

Zaterdag 12 september

Onderzoekers inventariseren vandaag Moerenburg om zoveel mogelijk planten, schimmels en dieren in het gebied te ontdekken. Tevens was er een gewestelijke excursie.

Eerst koffie, daarna aan de slag (foto Loes van Gorp).

Gewestelijke excursie door Moerenburg van 9.30 tot 12.30 uur

Excursieleider was Ben Akkermans, bijgestaan door Will van Sprang van de Vereniging Behoud Moerenburg. Niet alleen het natuur- en landschappelijk schoon, maar ook de rijke geschiedenis van Moerenburg kwamen tijdens deze rondleiding aan bod, evenals de inrichtingsplannen voor de nabije toekomst. Onderweg noteerde een klein groepje plantenliefhebbers zoveel mogelijk de tegengekomen planten. Van de lange lijst bleken later op de dag elf soorten nog niet gespot te zijn door de inventariseerders van de plantenwerkgroep. Hiervan verdient het Grijskruid aparte vermelding. De volgende route werd gelopen: Vanaf de tent over het gras richting Huize Moerenburg - rechts langs de rietvelden - via de Kommerstraat richting Lange Jan - langs Wilhelminakanaal onder viaduct Meierijbaan door - linksaf via slagboom naar het oude pad Verbrande Brug - aan eind van het pad linksaf langs de Oude Leij - via een hekje het ruigtegebied in - wat verderop linksaf langs rietkraag - verderop via een hekje dit gebiedje uit - fietspad Meierijbaan oversteken - Kommerstraat - Moerenburgseweg met bezoek aan de contouren van Huize Moerenburg - pad langs Korvelse Loop - en met een boog terug naar de tent, waar de culinaire pompoensoep van Ad Kolen wachtte als traktatie bij de gezamenlijke picknick.

Gewestelijke excursie (foto's Marcelle Leone).

Instructies voor de onderzoekers, 9.30 uur

Theo Peeters gaf een korte introductie aan de hand van de plattegrond van het onderzoeksgebied. Van tevoren was aan de onderzoekers al een instructieblad doorgemaild. Het vrij omvangrijke onderzoeksgebied in Moerenburg was ingedeeld in vier onderling van elkaar verschillende delen: Rioolgemaal, Beekdal, Bolle akkers en Boerenland.

Aantrekkelijk voor de onderzoekers was de mogelijkheid om op die zaterdagochtend het gebied van het oude rioolgemaal te bezoeken. Dit heeft geleid tot enkele bijzondere vondsten. Er ligt een gemeentelijk plan om onder meer dit deel van de oude waterzuiveringsinstallatie aantrekkelijk in te richten voor bijen, het 'Bee-o-topen-project'. De KNNV is om advies en suggesties gevraagd. De gebundelde adviezen van de verschillende onderzoeksgroepen worden de basis voor het uit te brengen KNNV-advies.

Introductie door Theo aan de onderzoekers (foto's Loes van Gorp en Jeffrey Raijmakers).

Na deze instructie gingen de leden van de verschillende werkgroepen zelf het veld in om zoveel mogelijk soorten planten en dieren te ontdekken. Soms gebeurde dit in groepjes, maar vaak ook zag je eenlingen rondstruinen op zoek naar soorten van hun geliefde planten- of diergroep. De KNNV had daarnaast ook nog enkele specialisten van buitenaf uitgenodigd om op deze dag onderzoek te doen in Moerenburg en zo bij te dragen aan de soortenlijst.

Paddenstoelenexcursie van 13.30 tot 15.45 uur

Dit was tevens de eerste excursie waaraan de cursisten van de paddenstoelencursus (die op 8 september jl. met een theorieles is begonnen) konden deelnemen. Enkelen van hen maakten meteen van deze gelegenheid gebruik. De gidsen waren: Huub van Helderer, Jan van Straaten en Toon de Laat. Gelopen route: doorsteek vóór de rietvelden langs naar de Kommerstraat, oversteek naar Lange Jan, Meerijbaan helemaal door en met een boog terug naar de Waterzuivering. In totaal zijn er door de diverse groepjes 64 verschillende soorten aangetroffen.

Paddenstoelenexcursie (foto's Marcelle Leone).

Officiële opening publieksgedeelte 19.15 uur

Toevallig hadden de theatermakers van De Kwekerij in ditzelfde weekend enkele voorstellingen met als decor verschillende plaatsen op het terrein van de oude rioolwaterzuiveringsinstallatie en Huize Moerenburg. In onderling overleg hebben beide organisaties goede afspraken gemaakt om de eigen activiteiten probleemloos naast elkaar uit te voeren. Net als de KNNV, had ook De Kwekerij wethouder Mario Jacobs uitgenodigd voor de officiële opening van de activiteiten. Hoe het kon gebeuren, is onbegrijpelijk, maar Jacobs vergat - evenals trouwens de sprekers van het Waterschap en Het Groene Woud - de opening te verrichten van het KNNV-duizend-soortenweekend. Ook zonder officiële opening ging het KNNV-avondprogramma uiteraard gewoon volgens plan verder. Maar het was toch fijn dat na de ambulante toneelvoorstelling een poging is gedaan om deze politieke uitglijder te corrigeren.

Opening door de wethouder (foto Marcelle Leone)

Korte inleiding op de avondexcursie Vleermuizen, 20.00 uur

Voorafgaand aan de Vleermuizenexcursie van 21.00 uur verzorgde Jos Marcelissen van de KNNV-werkgroep Zoogdierenonderzoek Tilburg (ZOT) een boeiende inleiding met beeldmateriaal. Hij vertelt onder meer dat in Moerenburg verschillende soorten vleermuizenkasten zijn aangebracht, waarin overigens niet alle vleermuissoorten komen. Maar Dwergvleermuisjes juist wel, wat het onderzoek naar aard en leefwijze van deze diertjes aanmerkelijk vergemakkelijkt. Jos vertelde verder over het voedselpatroon van vleermuizen, hun biologische klok, hun systeem van echolocatie, natuurlijk ook over de lichamelijke eigenschappen die een hangende slaaphouding mogelijk maken en over typisch vleermuizengedrag, zoals hun drukke hofmakerij. Ook legde hij uit hoe wordt omgegaan met meldingen van (Dwerg)vleermuizen in woonhuizen en bedrijfspanden en hoe deze overlast vleermuisvriendelijk wordt voorkomen. En tenslotte maande hij tot voorzichtigheid bij aanraking van vleermuizen, onder meer omdat ze aan hondsdoelheid kunnen lijden.

Inleiding op nachtvlinders en andere nachtelijk actieve insecten, 20.30 uur

Voor 22.00 uur staat het onderzoek geprogrammeerd naar nachtvlinders en andere insecten die afkomen op het vooraf buiten opgestelde laken, dat fel is verlicht door twee lampen van 500 watt. Om 20.30 uur verzorgde Paul van Wielink een inleiding op dit onderzoek. Onderhoudend vertelde hij dat van de in Nederland maar liefst 1200 louter in het donker vliegende nachtvlinders helaas niet alle soorten op licht afkomen, maar natuurlijk wel te vinden zijn op de planten waar ze graag vertoeven. Hij beloofde echter dat het licht ook genoeg andere bezoekers zou aantrekken, zoals vliegen, muggen, kevers, vliegende mieren, sluipwespen, wantsen en haften.

Vleermuizenexcursie, 21.00 uur

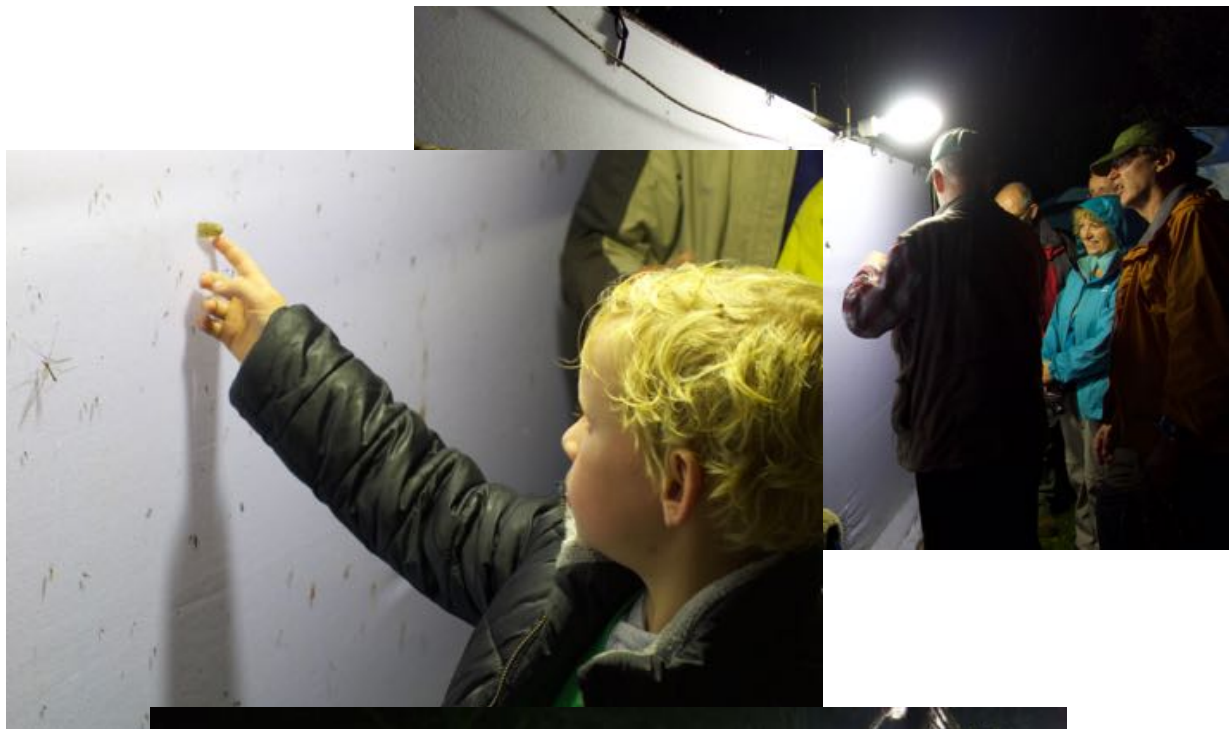
Iets meer dan twintig mensen doken de nacht in op zoek naar vleermuizen. Ook verschillende kinderen wilden dit wel eens beleven. Met de batdetector in de hand werden de vleermuizen opgezocht. Langs het Wilhelminakanaal hoorden we de eerste pruttelende geluiden uit het apparaatje komen. Helaas was het wat regenachtig, maar dat schrok de belangstellenden verder niet af. In een vleermuiskast bij de Lange Jan was niemand thuis. Ongeveer 20 mensen hebben exemplaren van drie soorten vleermuizen gespot.

Jos Marcelissen vertelt tijdens de vleermuizenexcursie (foto Jeffrey Raijmakers).

Nachtvlinders en andere insecten op het witte doek, 22.00 uur

Na de inleiding over het dierlijk nachtleven werd het licht bij het witte doek aangestoken. Diverse belangstellenden hoopten meteen op een grote vangst. Door de in de namiddag gevallen regen en de nieuwe bui van die avond net na half tien, waren er nauwelijks nachtvlinders. De wandelaars van de vleermuizenexcursie sloten wat later aan. Ze zagen ook vrij weinig nachtvlinders, maar wel veel andere insecten waren op het felverlichte witte vlak afgekomen. Allerlei muggen, kevertjes en schietmotten fladderden rond het doek of hadden daar een plekje op gevonden. Met de neus op het doek werden de verschillende vormen en kleuren bekeken. Voor de echte nachtvlindervanger was het een slechte avond, maar de bezoekers hebben er erg van genoten. Een flinke bui aan het eind van de avond zorgde voor een abrupt einde van deze publiekstrekker.

Naar insecten speuren op het witte doek (foto's Marcelle Leone)

Plantenzoekers (foto Theo Peeters & Jeffrey Raijmakers)

Cor Borghouts en Dik Hermes gaan aan de slag bij een poel (foto Theo Peeters)
Paul en Bart genieten (foto Theo Heijmans)

De insectenpuzzel was pittig (foto Marcelle Leone).

Soortenlijstjes invoeren (foto Theo Peeters & Marcelle Leone).

Pompoensoep van Ad Kolen (foto Jeffrey Raijmakers).

Bart noteert een nieuwe soort en en Ron Felix leegt de potvallen (foto's Theo Peeters).

Wat is dat voor een vogel? (foto Marcelle Leone)

Er werd heel veel gefotografeerd (foto's van Theo Peeters & David van Iersel).

Zondag 13 september

Op deze publieksdag werden zes excursies verspreid over de dag gehouden.

Vogelexcursie, 9.00-11.00 uur

Excursieleaders: Ben en Ralph Akkermans. Gezien het aantal van ruim 20 deelnemers wordt de groep gesplitst. Het is nu geen goede periode in het jaar om vogels te observeren, want er is weinig zang, de meeste vogels zijn in de rui en een aantal soorten, zoals de Fitis, is al vertrokken. Toch hebben we er tijdens onze excursie veel gehoord en/of gezien. Ruim 21 soorten in de excursie van Ralph. De kennis van zaken, het grote observatievermogen en scherpe gehoor van Ralph en andere ervaren KNNV-vogelaars dwingt respect en bewondering af. Het was een afwisselende en zeer leerzame wandeling door een groot stuk van Moerenburg, waarbij weide-, bos- en waterbiotopen werden bezocht. Uiteindelijk bleef de teller staan op 64 vogelsoorten, een mooi aantal en net iets meer dan in 2007.

Turen naar vogels voor de soortenlijst (foto's Marcelle Leone).

Natuurexcursie Volkstuin Moerenburg, 11.30-13.30

In het volkstuintencomplex Moerenburg, naast het recent aangelegde natuurspeelreintje 'De takkenbende', worden de ongeveer 15 deelnemers aan deze excursie, begeleid door Rob Vereijken, hartelijk ontvangen door mevrouw Elke Thissen, secretaris van de volkstuintvereniging Moerenburg. Zij nam ons over houtsnipperpaadjes en langs afscheidingshekjes van onbewerkt hout mee naar haar eigen tuin met bloemrijke planten (waarvan er veel nog in bloei stonden), fruitstruiken en groenten. Haar gasten beloonden haar gastvrijheid met allerlei informatie over het grote aantal planten dat zich spontaan had genesteld tussen de geplande soorten en met tips om deze biodiversiteit in stand te houden zonder grip op de tuin te verliezen. Dat hier het Hartgespan was komen aanwaaien, kunnen we beschouwen als een van de markantste cadeautjes uit deze tuin voor onze Duizend-soortenlijst. Ook onze insectenkenners haalden er hun hart op: een Coloradokever werd discreet weggevangen en van de aangetroffen gallen van wespen, muggen en mijten verdween er één in een zakje om nader te worden gedetermineerd.

Het volkstuintcomplex heeft 55 percelen. Het is erg gewild: op de wachtlijst staan wel twintig gegadigden voor een perceel.

Tot de gelukkigen die hier tuinieren, behoort ook Ben Akkermans. Natuurlijk mochten wij bij hem eveneens een kijkje nemen. Naast de fruitbomen en bloemplanten, vielen de vele soorten tuingroenten op, in overzichtelijke bedden naast elkaar geteeld. Opnieuw werden we verwend met een aantal planten die zich hier spontaan hadden gevestigd, zoals de Wilde amarant en de Mariadistel.

Vanuit het struweel lieten de Ratelaar en het Tandradje of Bruine sprinkhaan horen hoe tevreden ze met deze paradijselijke omgeving waren. Dankzij dit tuincomplex, konden plantensoorten als Knobbelbeemdgras, Moerasdroogbloem, Stippelganzenvoet en Wilde goudsbloem op onze lijst worden bijgeschreven.

Op bezoek in enkele volkstuinten (foto's Marcelle Leone).

Waterleven, 12.00 uur

Samen met Pieter Müller en Theo Peeters, schepnetten en bakken ging de groep belangstellenden op pad om meer zicht te krijgen op het waterleven in Moerenburg. Ze liepen naar de poel aan de Kommerstraat zodat stilstaand water en iets verderop het stromend water van de beek vergeleken konden worden. Ruggenzwemmers en libellelarven werden al snel gevangen. Een gevangen waterscorpioen is altijd goed om het jeugdige vissershart sneller te laten kloppen. In de poel werden stekelbaarsjes gevangen. De aanwezigheid van die visjes is meestal niet zo positief voor de amfibieën in het water. Maar toch werden ook diverse kikkers en kleine watersalamanders gevangen. Een deel van de vangsten werd meegenomen naar de centrale tent. Daar kregen ze tijdelijk de vrijheid in een groot aquarium. Diverse soorten konden nog eens goed bekeken worden. De pikzwarte Grote spinnende watertor van zo'n 5 centimeter grootte en de Gevlekte Amerikaanse rivierkreeft werden door velen nieuwsgierig bewonderd.

Waterbeestjes-excursie (foto's Marcelle Leone).

De bloemen van Moerenburg, 13.00 uur

Moerenburg is bloemrijk. Een klein groepje van nog geen tien belangstellenden kreeg veel van de rijkdom van de flora in het gebied te zien. Langs bermen en sloten, in akkertjes en in bosstruweel werd naar planten gezocht. Bij veel soorten werden de specifieke kenmerken toegelicht. Regelmatig werd de flora er bij gehaald om de kenmerken van nauw verwante soorten nog eens goed naast elkaar te zetten. Zo kwamen we drie verschillende soorten teunisbloem tegen. Houd die maar eens uit elkaar. Daarvoor zijn onder andere de bloemgrootte en de aan- of afwezigheid van rode klierpuntjes op de stengel belangrijke eigenschappen. De Bosbies groeit op plaatsen in het beekdal waar kwel optreedt. Het Bleek cypergras stond juist op wat kale vochtige bodems. Een heel bijzondere vondst was een zeldzame bies. Deze plant was voor iedereen een nieuwe vondst. De plant had een driekantige stengel met een bolletje bloemen en met daarboven nog een stukje stengel dat sterk geknikt doorloopt. Uiteindelijk kwamen we op de Ribbelbies uit. Het was waarschijnlijk de eerste vondst in Noord-Brabant en mogelijk de vijfde groeiplaats in Nederland. Dit gaf al wel duidelijk aan dat de veranderende plantenwereld nog steeds voor verrassingen zorgt. En Moerenburg pikt daar ook een graantje van mee.

Effe opzoeken... (foto Marcelle Leone)

Insectenjacht, 14.00 uur

Een groep van ruim 20 deelnemers verzamelde zich op het open grasland achter de tent rondom Theo Peeters. Theo liet hen ditmaal vooral kennismaken met een paar methodes van de Insectenwerkgroep om insecten te vangen voor nader onderzoek om ze daarna op naam te brengen en zo in kaart te brengen welke insecten er in een bepaald leefmilieu voorkomen. Zo demonstreerde hij het gebruik van het vlindernet, de klopmethode met laken of paraplu om de gevallen insecten op te vangen en enkele insectenvallen, zoals het ingegraven, half met water en wat zout gevulde en met een dakje uitgeruste potje en de geel, wit of blauw gekleurde bordjes met afwasmiddel. Daarnaast kregen de deelnemers ook een helder beeld van het verdere werk van insectenonderzoekers, het belang hiervan, de verschillende specialisaties en de contacten met experts in binnen- en buitenland. En passant kwam het verschil tussen krekels en sprinkhanen aan bod, en een verrassend voorbeeld van toepassing van bevindingen uit onderzoek naar de bouw van insectenpoten: robotbouwers maken van die bevindingen momenteel graag gebruik.

Insecten vastpakken en insecten vangen (foto's Marcelle Leone).

Paddenstoelenexcursie, 15.00 uur

De excursie trok ongeveer 20 deelnemers, onder wie – net als de vorige dag – enkele mensen van de paddenstoelencursus. Bij wijze van warming-up vóór de start van deze excursie, konden ze een verzameling gedroogde paddenstoelen bestuderen die op een tafel bij de tent lag uitgesteld. Leden van de paddenstoelenwerkgroep gaven hier graag aanvullende informatie bij. De excursie werd geleid door Huub van Helderer, Ger Bogaers, Jacques Smout en Varno Morseld. Net als de vorige dag, werd eerst gelopen naar de Lange Jan, maar werd rechtsaf de Meierijbaan genomen en daarna rechtsaf geslagen om over de grasstroken langs het Wilhelminakanaal terug te keren. Al was dit een aanmerkelijk korter traject dan de vorige dag, toch werden er - naast de paddenstoelen op het opnieuw gelopen routestuk - nog elf soorten extra gevonden.

Paddenstoelenexcursie (foto's Marcelle Leone)

Overzicht van de waarnemingen

Werkwijze

Het voornemen om de soorten van Moerenburg per deelgebied te tellen hebben we tijdens de inventarisaties moeten verlaten. Het gebied was te groot om in een of twee dagen helemaal uit te kammen. Alle waarnemingen zijn dus bij elkaar gevoegd. Door een aantal mensen werd in 2007 niet alleen op het soortenweekend maar ook een week ervoor en een week erna geïnventariseerd. Het gebied was te groot om bijvoorbeeld alle planten op één dag te inventariseren. Insecten werden o.a. ook gevangen met behulp van potvallen die enkele dagen eerder werden ingezet en een week later werden opgehaald. De gegevens van enkele groepen stammen dus uit de eerste helft van september. In 2015 waren ook enkele series potvallen actief van 10-13 september, maar verder zijn alleen de waarnemingen op 11, 12 en 13 september gebruikt. Alle waarnemingen werden ingevoerd op de website waarneming.nl. Daar was een aparte plek gereserveerd voor KNNV-Tilburg. Soms zijn soorten niet tot op soortnaam maar wel tot op genus gedetermineerd. We gebruiken dan de afkorting spec. voor species (soort). Soms zijn soorten tot op subspecies (ondersoort) gedetermineerd en daarvoor gebruiken we de afkorting subsp. Voor de vergelijkbaarheid volgen we hier de indeling zoals die werd gebruikt in 2007. Bij het samenstellen en vergelijken van de waarnemingen zijn enkele kleine verschillen in de tellingen van 2007 ontdekt. De Nederlandse namen zijn overgenomen uit waarneming.nl aangevuld met Muilwijk et al. (2016).

Aantal soorten

In 2007 werden 1.194 soorten geteld, dit aantal wijkt ietwat af van de cijfers in het desbetreffende verslag (Peeters & Vereijken 2008) maar dat komt door de verschillen in interpretatie die nu door de verschillende onderzoekers zijn gebruikt. In 2015 werden 'slechts' 923 soorten geteld. De verschillen tussen de weekenden zijn makkelijk te verklaren. Het aantal specialisten dat deelnam aan het soortenweekend was in 2015 kleiner dan in 2007. Vooral bij de dieren was de score duidelijk lager met 596 dieren in 2007 tegen 367 in 2015. Een slakkenspecialist en diverse specialisten van de insecten, de meest soortenrijke groep, ontbraken in 2015. De 'planten'-lijst (algen, fungi, lagere en hogere planten) was met 598 soorten in 2007 ook groter dan in 2015 met 556 soorten. In 2015 werden vooral minder volkstuinplanten genoteerd. De soortenlijsten van de sialgen en korstmossen waren nieuw met een prima score van resp. 50 en 74 soorten. Er werden in totaal 434 nieuwe soorten geteld in het gebied hetgeen aan geeft dat er nog veel te ontdekken is en het gebied nog sterk in ontwikkeling is. Als we de soortenlijsten van 2007 en 2015 optellen komen we op een totaal van 1.628 soorten voor Moerenburg, waaronder 850 'planten' en 778 dieren (zie tabel 1 en 2 en de soortenlijsten). Met in het achterhoofd het feit dat de inventarisaties slechts twee momentopnamen waren in het eerste deel van september in uiteenlopende jaren, kunnen we gerust stellen dat de soortenrijkdom in Moerenburg hoog is en wellicht vooral het gevolg is van het mozaïek aan verschillende biotopen en gradiënten op een relatief klein oppervlak in dit beekdallandschap aan de rand van de stad. Laten we hopen dat nieuwe ontwikkelingen in het gebied daaraan een bijdrage leveren.

Tabel 1. Overzicht van het aantal waargenomen soorten per groep.
Toelichting: * verbeteringen t.o.v. Peeters & Vereijken (2008).

Soortengroep	Aantal soorten in 2007	Aantal soorten in 2015	Totaal aantal soorten
Algen en wieren	4	54	58
Paddenstoelen	87 *	63	128
Korstmossen	0	74	74
Mossen	45	32	55
Hogere planten	462	333	535
Slakken	30	1	30
Achtpotigen	29	10	36
Insecten	431 *	252	573
Overige zespotigen	21	10	30
Vissen	11 *	5	12
Amfibieën	4	5	5
Vogels	56	64	73
Zoogdieren	14	9	15
Totaal	1.194	923	1.628

Tabel 2. Aantal insectensoorten per orde.

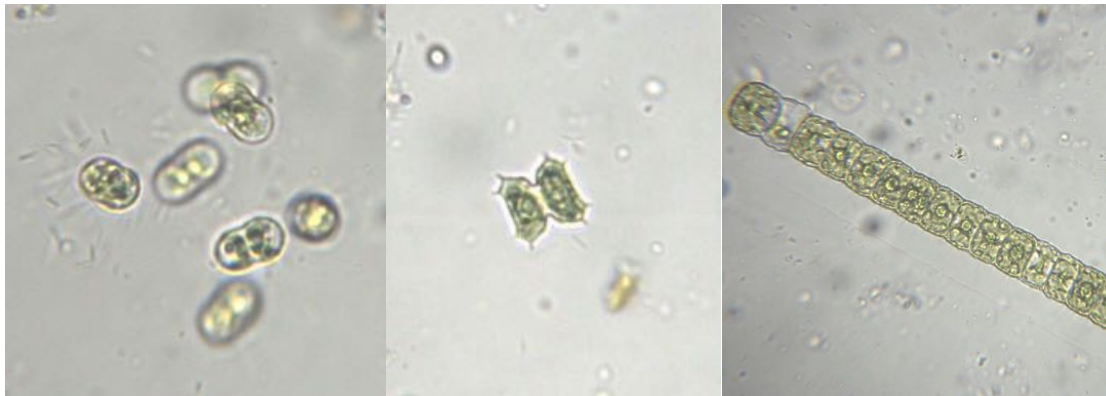
Toelichting: * verbeteringen t.o.v. Peeters & Vereijken (2008); ** we hebben hier de groep van de collembola (springstaarten), zespotigen die niet tot de insecten behoren, weggelaten.

Soortengroep **	Nederlandse naam	Aantal soorten in 2007	Aantal soorten in 2015	Totaal aantal soorten
Ephemeroptera	haften, eendagsvliegen	1	1	1
Odonata	libellen en juffers	9	6	10
Dermaptera	oorwormen	1	1	1
Orthoptera	sprinkhanen	12	11	15
Psocoptera	stofluizen	2	0	2
Homoptera	cicaden en plantenluizen	3	6	9
Heteroptera	wantsen	77	47	95
Hymenoptera	wespen, mieren en bijen	29	37	53
Neuroptera s.l.	netvleugeligen	1	1	2
Mecoptera	schorpioenvliegen	0	2	2
Coleoptera	kevers	133 *	74	180
Diptera	muggen en vliegen	78	20	95
Trichoptera	kokerjuffers, schietmotten	16	2	16
Lepidoptera	dag- en nachtvlinders	69	44	92
	Totaal	431	252	573

Algen en wieren

In 2007 werden de algen verzameld en op naam gebracht door Joost van de Sande; de *Chara* wed gedetermineerd door John Bruinsma.

In 2015 heeft Peter van Ruth in 3 plasjes een watermonster genomen om naar sieralgen te kijken. De 3 monsters bevatten soorten van mesotrofe omstandigheden wat gunstig is voor sieralgen. De 3 plasjes zijn erg verschillend maar toch even rijk aan sieralgen. Er zaten 2 soorten tussen die tamelijk zeldzaam zijn in Nederland maar die in Brabant wel meer worden gevonden: *Cosmocladium constrictum* en *Xanthidium bifidum* (zie foto's). *Cosmarium fontigenum* en *Cosmarium goniodes* staan op de rode lijst maar zijn ook niet zeldzaam in Brabant.

Sieralgen l. *Cosmocladium constrictum*, m. *Xanthidium bifidum*, r. *Hyalotheca dissiliens* (foto's Peter van Ruth).

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	2007	2015
alg	<i>Botryococcus</i> spec.	1	0
alg	<i>Spirogyra</i> spec.	1	0
bolwier	<i>Volvox aureus</i>	1	0
Breekbaar kransblad	<i>Chara globularis</i>	1	0
Doorschijnend glanswier	<i>Nitella translucens</i>	0	1
oogwier	<i>Monomorpha pumila</i>	0	1
oogwier	<i>Phacus hispidulus</i>	0	1
oogwier	<i>Trachelomonas hispida</i>	0	1
sieralg	<i>Actinotaenium diplosporum</i>	0	1
sieralg	<i>Closterium calosporum</i>	0	1
sieralg	<i>Closterium costatum</i>	0	1
sieralg	<i>Closterium cynthia</i>	0	1
sieralg	<i>Closterium gracile</i>	0	1
sieralg	<i>Closterium incurvum</i>	0	1
sieralg	<i>Closterium juncidum</i>	0	1
sieralg	<i>Closterium kuetsingii</i>	0	1
sieralg	<i>Closterium lunula</i>	0	1
sieralg	<i>Closterium moniliferum</i>	0	1
sieralg	<i>Closterium navicula</i>	0	1
sieralg	<i>Closterium striolatum</i>	0	1

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	2007	2015
sieralg	<i>Closterium venus</i>	0	1
sieralg	<i>Cosmarium abbreviatum</i>	0	1
sieralg	<i>Cosmarium botrytis</i>	0	1
sieralg	<i>Cosmarium dickii</i>	0	1
sieralg	<i>Cosmarium fontigenum</i>	0	1
sieralg	<i>Cosmarium goniodes</i>	0	1
sieralg	<i>Cosmarium granatum</i>	0	1
sieralg	<i>Cosmarium humile</i>	0	1
sieralg	<i>Cosmarium impressulum</i>	0	1
sieralg	<i>Cosmarium laeve</i>	0	1
sieralg	<i>Cosmarium porteanum</i>	0	1
sieralg	<i>Cosmarium punctulatum</i>	0	1
sieralg	<i>Cosmarium regnellii</i>	0	1
sieralg	<i>Cosmarium regnesii</i>	0	1
sieralg	<i>Cosmarium reniforme</i>	0	1
sieralg	<i>Cosmarium subgranatum</i>	0	1
sieralg	<i>Cosmarium tenue</i>	0	1
sieralg	<i>Cosmocladium constrictum</i>	0	1
sieralg	<i>Desmidium swartzii</i>	0	1
sieralg	<i>Euastrum ansatum</i>	0	1
sieralg	<i>Euastrum bidentatum</i>	0	1
sieralg	<i>Euastrum denticulatum</i>	0	1
sieralg	<i>Euastrum oblongum</i>	0	1
sieralg	<i>Hyalotheca dissiliens</i>	0	1
sieralg	<i>Netrium digitus</i>	0	1
sieralg	<i>Pleurotaenium trabecula</i>	0	1
sieralg	<i>Staurastrum avicula</i>	0	1
sieralg	<i>Staurastrum crassangulatum</i>	0	1
sieralg	<i>Staurastrum furcigerum</i>	0	1
sieralg	<i>Staurastrum hexacerum</i>	0	1
sieralg	<i>Staurastrum inflexum</i>	0	1
sieralg	<i>Staurastrum oxyacanthum</i>	0	1
sieralg	<i>Staurastrum tetracerum</i>	0	1
sieralg	<i>Staurodesmus dejectus</i>	0	1
sieralg	<i>Staurodesmus extensus</i>	0	1
sieralg	<i>Teilingia granulata</i>	0	1
sieralg	<i>Xanthidium antilopaeum</i>	0	1
sieralg	<i>Xanthidium [= Octacanthidium] bifidum</i>	0	1
Totaal 58 soorten		4	54

Paddenstoelen

In 2015 werden 63 soorten paddenstoelen gevonden. In 2007 noteerde de paddenstoelenwerkgroep 88 soorten in Moerenburg. Opmerkelijke vondsten waren toen twee soorten stekelzwammen, twee soorten kluifzwammen en de vondst van de Bessenvuurzwam *Phylloporia ribis* form *ribis* op een aalbesstruik in de volkstuinten. Uniek was toen de vondst van *Hypocrea stritipilos*, een kussentjeszwam op een eikentak, een ascomyceet die nieuw voor Nederland bleek te zijn. Het totale aantal voor Moerenburg komt daarmee op 128 soorten.

I. Bitterzoete melkzwam, m. Witte kluifzwam en r. Oranjerode stropharia (foto's Ger Bogaers).

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	2007	2015
Toefige labyrintzwam	<i>Abortiporus biennis</i>	1	0
Anijschampignon	<i>Agaricus arvensis</i> s.l.	1	0
Straatchampignon	<i>Agaricus bitorquis</i>	0	1
Schubbige boschampignon	<i>Agaricus silvaticus</i>	1	0
Bleke elzenzompzwam	<i>Alnicola escharoides</i>	1	0
Gele knolamaniet	<i>Amanita citrina</i>	0	1
Roodbruine slanke amaniet	<i>Amanita fulva</i>	1	1
Narcisamaniet	<i>Amanita gemmata</i>	1	0
Vliegenzwam	<i>Amanita muscaria</i>	0	1
Panteramaniet	<i>Amanita pantherina</i>	0	1
Parelamaniet	<i>Amanita rubescens</i>	1	1
Grijze buisjeszwam	<i>Bjerkandera adusta</i>	1	1
Dooiergele mestzwam	<i>Bolbitius vitellinus</i>	1	0
Gewoon eekhoortjesbrood	<i>Boletus edulis</i>	1	0
Gewone heksenboleet	<i>Boletus erythropus</i>	1	0
Loodgrijze bovist	<i>Bovista plumbea</i>	0	1
Plooiervoetstuijzwam	<i>Calvatia excipuliformis</i>	1	1
Zwarte viltzwam	<i>Chaetosphaerella phaeostroma</i>	1	0
Eikelbekertje	<i>Ciboria batschiana</i>	1	0
Groene anijstrechtterzwam	<i>Clitocybe odora</i>	0	1
Giftige weidetrechtterzwam s.l.	<i>Clitocybe rivulosa</i> s.l. 1)	0	1
Grote molenaar	<i>Clitopilus prunulus</i>	1	0
Gewoon eikenbladzwammetje	<i>Collybia dryophila</i>	1	0
Grote kale inktzwam	<i>Coprinopsis atramentaria</i>	0	1
Hazenpootje	<i>Coprinus lagopus</i>	1	0

Plooirokje	<i>Coprinus plicatilis</i>	1	0
Lila gordijnzwam	<i>Cortinarius alboviolaceus</i>	0	1
Gestreept nestzwammetje	<i>Cyathus striatus</i>	1	0
Oranje druppelzwam	<i>Dacrymyces stillatus</i>	1	0
Roodporiehoutzwam	<i>Daedaleopsis confragosa</i>	1	0
Eikenschorsschijfje	<i>Diatrypella quercina</i>	1	0
Ranzige elzensatijnzwam	<i>Entoloma caccabus</i>	1	0
Eikentrilzwam	<i>Exidia truncata</i>	1	0
Dikrandtonderzwam	<i>Ganoderma adspersum</i>	0	1
Waslakzwam	<i>Ganoderma cupreolaccatum</i>	0	1
Platte tonderzwam	<i>Ganoderma lipsiense</i>	1	1
Harslakzwam	<i>Ganoderma resinaceum</i>	0	1
Bundelcollybia	<i>Gymnopus confluens</i>	0	1
Radijsvaalhoed	<i>Hebeloma crustuliniforme</i>	0	1
Tweekleurige vaalhoed	<i>Hebeloma mesophaeum</i>	1	1
Witte kluifzwam	<i>Helvella crispa</i>	1	0
Zwarte kluifzwam	<i>Helvella lacunosa</i>	1	0
	<i>Hesperomyces virescens</i> 2)	0	1
Echt judasoor	<i>Hirneola auricula-judae</i>	1	0
Gezoneerde stekelzwam	<i>Hydnellum conrescens</i>	1	1
Eikeldopzwam	<i>Hymenoscyphus fructigenus</i>	0	1
Eikentandjeszwam	<i>Hyphodontia quercina</i>	1	0
zwavelkop	<i>Hypholoma spec.</i>	0	1
Gele kussentjeszwam	<i>Hypocrea aureoviridis</i> 3)	1	0
Goudgele zwameter	<i>Hypomyces chrysospermus</i>	0	1
Roestbruine kogelzwam	<i>Hypoxyton fragiforme</i>	1	0
Zilversteelvezelkop	<i>Inocybe curvipes</i>	1	0
Gewone viltkop	<i>Inocybe dulcamara</i>	1	0
Vlokkige vezelkop	<i>Inocybe flocculosa</i>	1	0
Zandpadvezelkop	<i>Inocybe lacera</i>	1	1
Zandpadvezelkop	<i>Inocybe lacera</i> var. <i>helobia</i>	1	0
Geelbruine spleetvezelkop s.l.	<i>Inocybe rimosa</i> s.l. 4)	0	1
Gewone fopzwam	<i>Laccaria laccata</i> 5)	0	1
Gekroesde fopzwam	<i>Laccaria tortilis</i>	1	1
Tranende franjehoed	<i>Lacrymaria lacrymabunda</i>	0	1
Donzige melkzwam	<i>Lactarius pubescens</i>	1	0
Kaneelkleurige melkzwam	<i>Lactarius quietus</i>	1	1
Bitterzoete melkzwam	<i>Lactarius subdulcis</i>	1	0
Rimpelende melkzwam	<i>Lactarius theiogalus</i>	1	0
Zwavelzwam	<i>Laetiporus sulphureus</i>	1	0
Dwergborstelbekertje	<i>Lasiobolus papillatus</i>	1	0
Gewone berkenboleet	<i>Leccinum scabrum</i>	0	1
Stinkparasolzwam	<i>Lepiota cristata</i>	0	1
Bleke parasolzwam	<i>Lepiota subalba</i>	1	0
Vaalroze parasolzwam	<i>Lepiota subincarnata</i>	1	0
Oranjerode stropharia	<i>Leratiomyces ceres</i>	0	1
Parelstuifzwam	<i>Lycoperdon perlatum</i>	1	1
Bruine bundelridderzwam	<i>Lyophyllum decastes</i>	0	1

Nederlandse naam	Wetenschaspelijke naam	2007	2015
Dwergwieltje	<i>Marasmius bulliardii</i>	1	0
Weidekringzwam	<i>Marasmius oreades</i>	1	1
Zwartwitte veldridderzwam	<i>Melanoleuca polioleuca</i>	0	1
Groot kalkschuim	<i>Mucilago crustacea</i>	0	1
Helmmycena	<i>Mycena galericulata</i>	1	0
Gewoon meniezwammetje	<i>Nectria cinnabarina</i>	1	0
Vaalblauwe kaaszwam	<i>Oligoporus subcaesius</i>	1	0
Somber trechtertje	<i>Omphalina obscurata</i>	1	1
Donker hazenoor	<i>Otidea bufonia</i>	1	0
Grauwe vlekplaat	<i>Panaeolus fimicola</i>	1	0
Franjevlekplaat	<i>Panaeolus sphinctrinus</i>	1	0
Plooirokje s.l.	<i>Parasola plicatilis</i> s.l. 6)	0	1
Gewone krulzoom	<i>Paxillus involutus</i>	1	1
Paarse eikenschorszwam	<i>Peniophora quercina</i>	1	0
Zwavelmelkbekerzwam	<i>Peziza michelii</i>	1	0
Grote stinkzwam	<i>Phallus impudicus</i>	1	0
Tengere stekelzwam	<i>Phellodon melaleucus</i>	1	0
Bessenvuurzwam	<i>Phylloporia ribis</i> f. <i>ribis</i>	1	0
Franjeporiezwam (zonder sclerotium)	<i>Polyporus tuberaster</i> f. <i>lentus</i>	0	1
Waaierbuisjeszwam	<i>Polyporus varius</i>	1	0
Witsteelfranjehoed	<i>Psathyrella piluliformis</i>	1	1
Oranjerode stropharia	<i>Psilocybe aurantiaca</i>	1	0
Gewone zwavelkop	<i>Psilocybe fascicularis</i> var. <i>fascicularis</i>	1	0
Esdoornvlekkenzwam	<i>Rhytisma acerinum</i>	0	1
Oranjegeel trechtertje	<i>Rickenella fibula</i>	1	0
Groene berkenrussula	<i>Russula aeruginea</i>	0	1
Scherpe kamrussula	<i>Russula amoenolens</i>	1	1
Regenboogrussula	<i>Russula cyanoxantha</i>	1	1
Braakrussula	<i>Russula emetica</i>	1	0
Braakrussula s.l.	<i>Russula emetica</i> s.l. 7)	0	1
Stevige braakrussula	<i>Russula mairei</i>	1	0
Geelwitte russula	<i>Russula ochroleuca</i>	1	0
Berijpte russula	<i>Russula parazurea</i>	0	1
Duivelsbroodrussula	<i>Russula sardonica</i>	0	1
Wilgenrussula	<i>Russula subrubens</i>	0	1
Zwartpurperen russula	<i>Russula undulata</i>	0	1
Vissige russula	<i>Russula xerampelina</i> s.l.	1	0
Witte tandzwam	<i>Schizopora paradoxa</i>	1	0
Kleine aardappelbovist	<i>Scleroderma areolatum</i>	1	1
Gele aardappelbovist	<i>Scleroderma citrinum</i>	1	1
Wortelende aardappelbovist	<i>Scleroderma verrucosum</i>	0	1
Gewone wimperzwam	<i>Scutellinia scutellata</i>	1	0
Roze raspzwam	<i>Steccherinum ochraceum</i>	1	0
Gele korstzwam	<i>Stereum hirsutum</i>	1	1
Gerimpelde korstzwam	<i>Stereum rugosum</i>	1	0
Waaierkorstzwam	<i>Stereum subtomentosum</i>	0	1

Gewone franjezwam	<i>Thelephora terrestris</i>	1	0
Witte bultzwam	<i>Trametes gibbosa</i>	0	1
Gewoon elfenbankje	<i>Trametes versicolor</i>	1	1
Narcisridderzwam	<i>Tricholoma sulphureum</i>	1	1
Bittere boleet	<i>Tylopilus felleus</i>	0	1
Afgeplatte stuifzwam	<i>Vascellum pratense</i>	1	0
Roodsteelfluweelboleet s.l.	<i>Xerocomus chrysenteron</i> s.l. 8)	0	1
Geweizwam	<i>Xylaria hypoxylon</i>	1	0
Totaal 128 soorten		87	63

Toelichting:

- 1) Giftige weidetrechterzwam s.l. [incl. Bleekgrijze weidetrechterzwam] = *Clitocybe rivulosa* s.l. [incl. *C. augeana*]
- 2) *Hesperomyces virescens* is een Laboulbeniaceae en heeft geen Nederlandse naam.
- 3) De kussentjeszwam *Hypocrea stripipilos* uit de lijst van 2007 hebben we laten vervallen.
- 4) Geelbruine spleetvezelkop s.l. [incl. Bleke, Grijsbruine, Sombere spleetvezelkop] = *Inocybe rimosa* s.l. [incl. *I. obsoleta*, *perlata*, *umbrinella*]
- 5) fopzwam spec. uit 2007 is uit de lijst verwijderd.
- 6) Plooirokje s.l. [incl. Gewoon, Rondsporig, Hercules-, Kleinsporig, Geelbruin, Groot mest-, Mestplooirokje] = *Parasola plicatilis* s.l. [incl. *P. galericuliformis*, *hercules*, *kuehneri*, *leiocephala*, *megasperma*, *schroeteri*]
- 7) Braakrussula s.l. [incl. Naaldbos-, Loofbosbraakrussula] = *Russula emetica* s.l. [incl. *R. silvestris*]
- 8) Roodsteelfluweelboleet s.l. [incl. Bruingele, Blauwvlekkende, Blozende, Sombere fluweelboleet] = *Xerocomus chrysenteron* s.l. [incl. *X. bubalinus*, *cisalpinus*, *declivatum*, *porosporus*]

Eikelbekertje (foto Ger Bogaers).

Korstmossen

In 2007 was er nog geen korstmossenwerkgroep bij KNNV-afdeling Tilburg en werden geen korstmossen gemeld van Moerenburg. In 2015 werden door Bart Horvers maar liefst 74 soorten korstmossen waargenomen. Het is niet zo opmerkelijk als je een nieuw gebied onder de loep neemt dat je dan meteen op dit aantal uitkomt. De inventarisatie is trouwens niet van een dag, hier zijn meerdere dagen voor uitgetrokken want het zou onmogelijk zijn om het complete gebied in 1 dag te inventariseren. De meeste soorten zijn doorgaans de soorten die normaal al snel gevonden worden. De meest opmerkelijk soort is de Purperkring die weinig is gemeld voor Zuid-Nederland. Misschien komt dit wel omdat het een niet zo'n opvallend korstmos is.

Bij meerdere bezoeken zal het aantal zeker nog oplopen want het gemiddeld aantal korstmossen voor dit soort gebieden ligt om en nabij de 100 soorten.

Berijpte kroontjeskorst (*Sarcogyne regularis*), een soort van steen (foto Bart Horvers).

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	2007	2015
Vliegenstrontjesmos	<i>Amandinea punctata</i>	0	1
Rond dambordje	<i>Aspicilia contorta</i>	0	1
Groene poederkorst	<i>Botryolepraria lesdainii</i>	0	1
Grijsgroene stofkorst	<i>Buellia griseovirens</i>	0	1
Gewone citroenkorst	<i>Caloplaca citrina</i>	0	1

Stoffige citroenkorst	<i>Caloplaca decipiens</i>	0	1
Valse citroenkorst	<i>Caloplaca flavocitrina</i>	0	1
Betoncitroenkorst	<i>Caloplaca flavovirescens</i>	0	1
Muurzonnetje	<i>Caloplaca holocarpa</i>	0	1
Kleine citroenkorst	<i>Caloplaca lithophila</i>	0	1
Witte citroenkorst	<i>Caloplaca teicholyta</i>	0	1
Vals dooiermos	<i>Candelaria concolor</i>	0	1
Kleine geelkorst	<i>Candelariella aurella</i>	0	1
Grove geelkorst	<i>Candelariella vitellina</i>	0	1
Donkere rookkorst	<i>Catillaria chalybeia</i>	0	1
Smal bekermos	<i>Cladonia coniocraea</i>	0	1
Kopjes-bekermos	<i>Cladonia fimbriata</i>	0	1
Gevorkt heidestaartje	<i>Cladonia furcata</i>	0	1
Bruin bekermos	<i>Cladonia grayi</i>	0	1
Frietzakbekermos	<i>Cladonia humilis</i>	0	1
Rafelig bekermos	<i>Cladonia ramulosa</i>	0	1
Vals kronkelheidestaartje	<i>Cladonia rei</i>	0	1
Ruw heidestaartje	<i>Cladonia scabriuscula</i>	0	1
Kronkelheidestaartje	<i>Cladonia subulata</i>	0	1
Gespikkelde witkorst	<i>Cliostomum griffithii</i>	0	1
Valse knoopjeskorst	<i>Dimerella pineti</i>	0	1
Kauwgommos	<i>Diploicia canescens</i>	0	1
Eikenmos	<i>Evernia prunastri</i>	0	1
Bosschildmos	<i>Flavoparmelia caperata</i>	0	1
Groen boomschildmos	<i>Flavoparmelia soledians</i>	0	1
Witgerande stofkorst	<i>Haematomma ochroleucum</i>	0	1
Gebogen schildmos	<i>Hypotrachyna revoluta</i>	0	1
Steenglimschotelkje	<i>Lecania rabenhorstii</i>	0	1
Kalkschotelkorst	<i>Lecanora albescens</i>	0	1
Ammoniakschotelkorst	<i>Lecanora barkmaniana</i>	0	1
Kastanjebruine schotelkorst	<i>Lecanora campestris</i>	0	1
Melige schotelkorst	<i>Lecanora carpinea</i>	0	1
Witte schotelkorst	<i>Lecanora chlarotera</i>	0	1
Miskende schotelkorst	<i>Lecanora compallens</i>	0	1
Verborgen schotelkorst	<i>Lecanora dispersa</i>	0	1
Kleine schotelkorst	<i>Lecanora hagenii</i>	0	1
Muurschotelkorst	<i>Lecanora muralis</i>	0	1
Witrandschotelkorst	<i>Lecanora semipallida</i>	0	1
Gewoon purperschaaltje	<i>Lecidella elaeochroma</i>	0	1
Grijsgroene steenkorst	<i>Lecidella scabra</i>	0	1
Steenpurperschaaltje	<i>Lecidella stigmatea</i>	0	1
Glanzend schildmos	<i>Melanelixia fuliginosa</i>	0	1
Verstop-schildmos	<i>Melanelixia subaurifera</i>	0	1
Gewoon schildmos	<i>Parmelia sulcata</i>	0	1
Groot schildmos	<i>Parmotrema perlatum</i>	0	1
Soredieus leermos	<i>Peltigera didactyla</i>	0	1
Dun schaduwmos	<i>Hyperphyscia adglutinata</i>	0	1
Klein schaduwmos	<i>Phaeophyscia nigricans</i>	0	1

Rond schaduwmos	<i>Phaeophyscia orbicularis</i>	0	1
Kapjesvingermos	<i>Physcia adscendens</i>	0	1
Stoeprandvingermos	<i>Physcia caesia</i>	0	1
Heksenvingermos	<i>Physcia tenella</i>	0	1
Grauw Rijpmos	<i>Physconia grisea</i>	0	1
Witstippelschildmos	<i>Punctelia borrieri</i>	0	1
Rijpschildmos	<i>Punctelia jeckeri</i>	0	1
Gestippeld Schildmos	<i>Punctelia subrudecta</i>	0	1
Donkerbruine schotelkorst	<i>Rinodina oleae</i>	0	1
Berijpte kroontjeskorst	<i>Sarcogyne regularis</i>	0	1
Purperkring	<i>Schismatomma decolorans</i>	0	1
Zwarte schotelkorst	<i>Tephromela atra</i>	0	1
Gewoon sterschotelkje	<i>Trapelia coarctata</i>	0	1
Bruine stippelkorst	<i>Verrucaria macrostoma</i>	0	1
Gewone stippelkorst	<i>Verrucaria nigrescens</i>	0	1
Groene kalkstippelkorst	<i>Verrucaria viridula</i>	0	1
Oranje dooiermos	<i>Xanthoria calcicola</i>	0	1
Kroezig dooiermos	<i>Xanthoria candelaria</i>	0	1
Rood dooiermos	<i>Xanthoria elegans</i>	0	1
Groot dooiermos	<i>Xanthoria parietina</i>	0	1
Klein dooiermos	<i>Xanthoria polycarpa</i>	0	1
Totaal 74 soorten		0	74

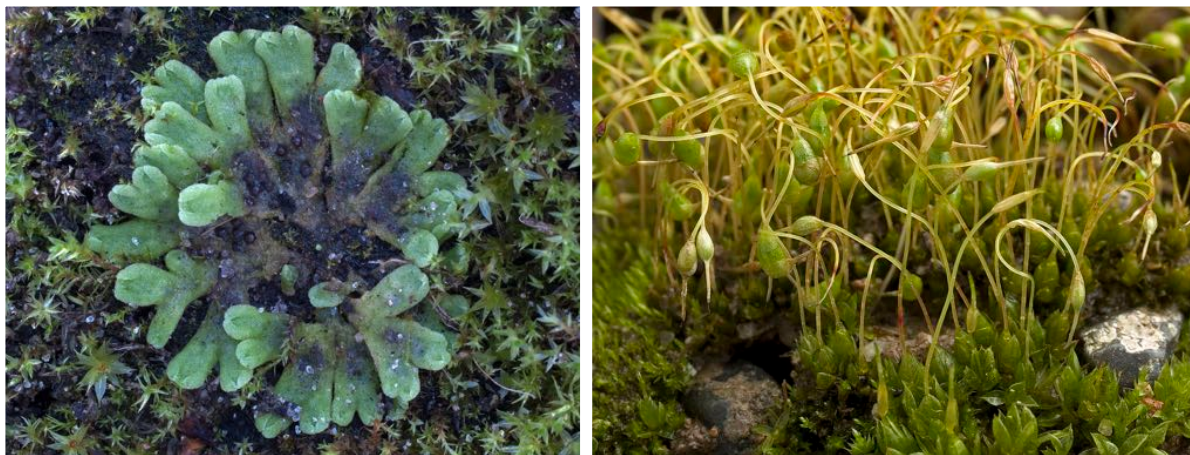

Klein dooiermos (*Xanthoria polycarpa*), een soort van boomschors (foto Bart Horvers).

Mossen

Door leden van de mossenwerkgroep zijn in 2015 32 mossoorten aangetroffen. Dat aantal lag lager dan de 45 soorten die in 2007 zijn gevonden in Moerenburg. Dit verschil is vooral te verklaren door het minder uitgebreid zoeken naar de mossen. De lijst weerspiegelt wel goed de gevarieerdheid van het gebied; deze bevat zowel bossoorten, soorten van natte graslanden en oevers en meer pionierssoorten van open zand en steen.

Het meest interessante mos van 2007 was het Geel hauwmos. Deze soort is een pionier van kale, vochtige bodems. In dat jaar was de natuurontwikkeling in bepaalde delen van het terrein nog in volle gang. Veel van die gebieden zijn nu weer volledig vergrast, waardoor in 2015 het hauwmos ontbrak en ook de water- en landvorkjes veel minder aanwezig waren. In totaal zijn nu 55 soorten mossen bekend uit Moerenburg.

Mossen: l. Klein landvorkje, r. Gewoon krulmos (foto's Bart Horvers).

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	2007	2015
Gewoon pluisdraadmos	<i>Amblystegium serpens</i>	0	1
Oeverpluisdraadmos	<i>Amblystegium varium</i>	0	1
Echt vetmos	<i>Aneura pinguis</i>	0	1
Groot rimpelmos	<i>Atrichum undulatum</i>	1	1
Gewoon smaragdsteeltje	<i>Barbula convoluta</i>	1	1
Kleismaragdsteeltje	<i>Barbula unguiculata</i>	1	1
Flesjesmos	<i>Blasia pusilla</i>	1	0
Bleek dikkopmos	<i>Brachythecium albicans</i>	1	1
Gewoon dikkopmos	<i>Brachythecium rutabulum</i>	1	1
Zilvermos	<i>Bryum argenteum</i>	1	1
Geelkorrelknikmos	<i>Bryum barnesii</i>	1	1
Gedraaid knikmos	<i>Bryum capillare</i>	1	1
Grofkorrelknikmos	<i>Bryum dichotomum</i>	0	1
Fijnkorrelknikmos	<i>Bryum gemmiferum</i>	1	0
Rood knikmos	<i>Bryum pallens</i>	1	0
Oranje knolknikmos	<i>Bryum tenuisetum</i>	1	1

Gaaf buidelmos	<i>Calypogeia muelleriana</i>	1	0
Gewoon puntmos	<i>Calliergonella cuspidata</i>	0	1
Gewoon purpersteeltje	<i>Ceratodon purpureus</i>	1	1
Moerassikkelmos	<i>Depranocladus aduncus</i>	0	1
Gewoon pluisjesmos	<i>Dicranella heteromalla</i>	1	1
Gewoon sikkelsterretje	<i>Dicranoweisia cirrata</i>	1	0
Muurdubbeltandmos	<i>Didymodon vinealis</i>	1	0
Fijn laddermos	<i>Eurhynchium praelongum</i>	1	0
Grof goudkorrelmos	<i>Fossombronia foveolata</i>	1	0
Gewoon krulmos	<i>Funaria hygrometrica</i>	1	0
Gewoon muisjesmos	<i>Grimmia pulvinata</i>	1	1
Gesnaveld klauwtjesmos	<i>Hypnum cupressiforme</i>	1	1
Heideklauwtjesmos	<i>Hypnum jutlandicum</i>	1	0
Beekmos	<i>Leptodictyum riparium</i>	1	0
Paraplutjesmos	<i>Marchantia polymorpha</i>	1	1
Gewoon sterrenmos	<i>Mnium hornum</i>	1	1
Gesteelde haarmuts	<i>Orthotrichum anomalum</i>	1	1
Grijze haarmuts	<i>Orthotrichum diaphanum</i>	1	0
Broedhaarmuts	<i>Orthotrichum lyellii</i>	1	0
Gewoon plakkaatmos	<i>Pellia epiphylla</i>	1	0
Geel hauwmos	<i>Phaeoceros carolinianus</i>	1	0
Beekstaartjesmos	<i>Philonotis fontana</i>	1	1
Gewoon broedpeermos	<i>Pohlia annotina</i>	1	0
Gewoon haarmos	<i>Polytrichum commune</i>	0	1
Fraai haarmos	<i>Polytrichum formosum</i>	1	0
Zandhaarmos	<i>Polytrichum juniperinum</i>	1	1
Spits smaragdsteeltje	<i>Pseudocrossidium hornschuchianum</i>	0	1
Groot laddermos	<i>Pseudoscleropodium purum</i>	1	0
Boomsnavelmos	<i>Rhynchostegium confertum</i>	1	0
Gewoon haakmos	<i>Rhytidiadelphus squarrosus</i>	1	1
Gewoon moerasvorkje	<i>Riccardia chamedryfolia</i>	1	0
Hol moerasvorkje	<i>Riccardia incurvata</i>	1	0
Dik landvorkje	<i>Riccia beyrichiana</i>	1	0
Gevoord landvorkje	<i>Riccia bifurca</i>	0	1
Smal watervorkje	<i>Riccia canaliculata</i>	0	1
Gewoon watervorkje	<i>Riccia fluitans</i>	1	1
Klein landvorkje	<i>Riccia sorocarpa</i>	1	0
Klein duinsterretje	<i>Syntrichia ruralis var. calcicola</i>	1	1
Gewoon muursterretje	<i>Tortula muralis</i>	1	1
Totaal 55 soorten		45	32

Hogere planten

In 2007 werden de planten op naam gebracht door de leden van de plantenwerkgroep, leden van de Volkstuinvereniging Moerenburg en de bomen en struiken werden door Henk Kuiper geïnventariseerd. Een van de meest uitbundige planten op het terrein van de waterzuivering was toen de Hoge fijnstraal *Conyza sumatrensis*, een van de vele nieuwkomers in de Nederlandse flora.

Tijdens de zaterdag en zondag zijn tijdens het Moerenburgweekend in 2015 op verschillende manieren plantengegevens verzameld. Dit is gebeurd tijdens gerichte excursies, maar ook tijdens de wandeling door de moestuin. Het totaal aantal soorten was in 2015 lager dan in 2007. Dat wil niet zeggen dat de biodiversiteit verminderd is. In 2009 zijn zeer veel planten uit de volkstuin opgeschreven. Het betrof voor een groot deel ook de gekweekte planten, zoals biet, prei, dille en rabarber. Door de mengelmoes van de diverse waarnemingen is het interpreteren van de gegevens moeilijker. Diverse mogelijk wilde soorten, zoals Adderwortel, Lelietje van dalen en de aronskelk, zijn aangeplant en kunnen niet tot de inheemse flora gerekend worden. Wel wild op de volkstuin was de Middelste duivekervel. Vaak niet herkend, maar in het stedelijk gebied algemeen. En grote variatie troffen we in het gebied aan: van de Ribbelbies en Bleek cypergras op de kale vochtige plekken tot drie soorten teunisbloem en massaal Klein vogelpootje op de droge schrale bermen. Door de natuurontwikkelingsprojecten van de afgelopen tijd zal de plantenwereld ook de komende jaren nog steeds veranderen.

l. Straatwolfsmelk (foto David van Iersel), r. Ribbelbies (foto Jeffrey Raijmakers).

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	2007	2015
Spaanse aak	<i>Acer campestre</i>	1	1
Noorse esdoorn	<i>Acer platanoides</i>	1	1
Gewone esdoorn	<i>Acer pseudoplatanus</i>	1	1
Duizendblad	<i>Achillea millefolium</i>	1	1
Wilde bertram	<i>Achillea ptarmica</i>	0	1
Zevenblad	<i>Aegopodium podagraria</i>	1	1
Witte paardenkastanje	<i>Aesculus hippocastanum</i>	1	1

Hondspeterselie	<i>Aethusa cynapium</i>	1	1
Gewone agrimonie	<i>Agrimonia eupatoria</i>	1	0
Welriekende agrimonie	<i>Agrimonia procera</i>	1	0
Bolderik	<i>Agrostemma githago</i>	1	0
Moerasstruisgras	<i>Agrostis canina</i>	1	0
Gewoon struisgras	<i>Agrostis capillaris</i>	1	1
Fioringras	<i>Agrostis stolonifera</i>	1	0
Zandstruisgras	<i>Agrostis vinealis</i>	1	0
Zilverhaver	<i>Aira caryophyllea</i>	1	0
Kruipend zenegroen	<i>Ajuga reptans</i>	1	1
Stokroos	<i>Alcea rosea</i>	1	0
Kale vrouwenmantel	<i>Alchemilla glabra</i>	0	1
Grote waterweegbree	<i>Alisma plantago-aquatica</i>	1	1
Look-zonder-look	<i>Alliaria petiolata</i>	1	1
Prei	<i>Allium porrum</i>	1	0
Bieslook	<i>Allium schoenoprasum</i>	1	0
Zwarte els	<i>Alnus glutinosa</i>	1	1
Witte els	<i>Alnus incana</i>	0	1
Rosse vossenstaart	<i>Alopecurus aequalis</i>	1	0
Kattenstaartamarant	<i>Amaranthus caudatus</i>	0	1
Amerikaans krentenboompje	<i>Amelanchier lamarckii</i>	1	1
Rood guichelheil	<i>Anagallis arvensis</i> subsp. <i>arvensis</i>	0	1
Kromhals	<i>Anchusa arvensis</i>	1	0
Gewone ossentong	<i>Anchusa officinalis</i>	1	0
Dille	<i>Anethum graveolens</i>	1	0
Gewone engelwortel	<i>Angelica sylvestris</i>	1	1
Fluitenkruid	<i>Anthriscus sylvestris</i>	1	1
Grote windhalm	<i>Apera spica-venti</i>	1	0
Selderij	<i>Apium graveolens</i>	1	0
Wilde akelei	<i>Aquilegia vulgaris</i>	1	0
Zandraket	<i>Arabidopsis thaliana</i>	1	1
Grote klit	<i>Arctium lappa</i>	1	1
Gewone klit	<i>Arctium minus</i>	1	1
Pijpbloem	<i>Aristolochia clematitis</i>	1	0
Glanshaver	<i>Arrhenatherum elatius</i>	1	1
Absintalsem	<i>Artemisia absinthium</i>	1	0
Dragon	<i>Artemisia dracuncululus</i>	1	0
Bijvoet	<i>Artemisia vulgaris</i>	1	1
Italiaanse aronskelk	<i>Arum italicum</i>	1	1
Gevlekte aronskelk	<i>Arum maculatum</i>	1	0
Muurvaren	<i>Asplenium ruta-muraria</i>	1	1
Asperge	<i>Asparagus officinalis</i>	1	0
Smalle aster	<i>Aster lanceolatus</i>	1	0
Herfstaster	<i>Aster x versicolor</i>	1	0
Wijfjesvaren	<i>Athyrium filix-femina</i>	1	1
Uitstaande melde	<i>Atriplex patula</i>	1	0
Gewoon barbarakruid	<i>Barbarea vulgaris</i>	1	0

Madeliefje	<i>Bellis perennis</i>	1	1
Kleine watereppe	<i>Berula erecta</i>	1	0
Grijskruid	<i>Berteroa incana</i>	0	1
Biet s.s.	<i>Beta vulgaris</i> subsp. <i>vulgaris</i>	1	0
Ruwe berk	<i>Betula pendula</i>	1	1
Zachte berk	<i>Betula pubescens</i>	1	0
Knikkend tandzaad	<i>Bidens cernua</i>	1	0
Zwart tandzaad	<i>Bidens frondosa</i>	1	1
Veerdelig tandzaad	<i>Bidens tripartita</i>	1	0
Bernagie	<i>Borago officinalis</i>	1	1
Gevinde kortsteel	<i>Brachypodium pinnatum</i>	1	0
Kool	<i>Brassica oleracea</i>	1	0
Raapzaad	<i>Brassica rapa</i>	1	0
Zachte dravik s.s.	<i>Bromus hordeaceus</i> subsp. <i>hordeaceus</i>	1	0
Vlinderstruik	<i>Buddleja davidii</i>	1	0
Palmboompje	<i>Buxus sempervirens</i>	1	0
Hennegras	<i>Calamagrostis canescens</i>	1	1
Duinriet	<i>Calamagrostis epigejos</i>	0	1
Goudsbloem	<i>Calendula officinalis</i>	0	1
Slangenwortel	<i>Calla palustris</i>	0	1
Stomphoekig sterrenkroos	<i>Callitriche obtusangula</i>	0	1
Struikhei	<i>Calluna vulgaris</i>	1	0
Gewone dotterbloem	<i>Caltha palustris</i> subsp. <i>palustris</i>	1	1
Ruig klokje	<i>Campanula trachelium</i>	1	0
Herderstasje	<i>Capsella bursa-pastoris</i>	1	1
Spaanse peper	<i>Capsicum annuum</i> 1)	1	0
Kleine veldkers	<i>Cardamine hirsuta</i>	1	1
Pinksterbloem	<i>Cardamine pratensis</i>	1	1
Kruldistel	<i>Carduus crispus</i>	1	1
Scherpe zegge	<i>Carex acuta</i>	1	1
Moeraszegge	<i>Carex acutiformis</i>	1	1
Zandzegge	<i>Carex arenaria</i>	0	1
Stijve zegge	<i>Carex elata</i>	0	1
Ruige zegge	<i>Carex hirta</i>	1	1
Geelgroene zegge	<i>Carex oederi</i> subsp. <i>oedocarpa</i>	1	0
Valse voszegge	<i>Carex otrubae</i>	1	0
Draadzegge	<i>Carex lasiocarpa</i>	0	1
Hazenzegge	<i>Carex ovalis</i>	0	1
Pluimzegge	<i>Carex paniculata</i>	1	1
Hangende zegge	<i>Carex pendula</i>	0	1
Pilzegge	<i>Carex pilulifera</i>	1	0
Hoge cyperzegge	<i>Carex pseudocyperus</i>	1	1
IJle zegge	<i>Carex remota</i>	1	1
Snavelzegge	<i>Carex rostrata</i>	1	1
Haagbeuk	<i>Carpinus betulus</i>	1	1
Tamme kastanje	<i>Castanea sativa</i>	1	0
Korenbloem	<i>Centaurea cyanus</i>	1	0

Knoopkruid	<i>Centaurea jacea</i> s.l.	1	1
Echt duizendguldenkruid	<i>Centaurium erythraea</i>	1	1
Gewone hoornbloem	<i>Cerastium fontanum</i> subsp. <i>vulgare</i>	1	1
Kluwenhoornbloem	<i>Cerastium glomeratum</i>	1	1
Rankende helmbloem	<i>Ceratocapnos claviculata</i>	1	0
Kleine leeuwenbek	<i>Chaenorhinum minus</i>	0	1
Californische cipres	<i>Chamaecyparis lawsoniana</i>	1	0
Wilgenroosje	<i>Chamerion angustifolium</i>	1	1
Stinkende gouwe	<i>Chelidonium majus</i>	1	1
Melganzenvoet	<i>Chenopodium album</i>	1	1
Stippelganzenvoet	<i>Chenopodium ficifolium</i>	0	1
Andijvie	<i>Cichorium endivia</i>	1	0
Akkerdistel	<i>Cirsium arvense</i>	1	1
Moesdistel	<i>Cirsium oleraceum</i>	1	0
Kale jonker	<i>Cirsium palustre</i>	1	1
Speerdistel	<i>Cirsium vulgare</i>	1	1
Witte winterpostelein	<i>Claytonia perfoliata</i>	1	0
Bosrank	<i>Clematis vitalba</i>	1	0
Wilde herfsttijloos	<i>Colchicum autumnale</i>	1	0
Valse ridderspoor	<i>Consolida ajacis</i>	0	1
Lelietje-van-dalen	<i>Convallaria majalis</i>	1	1
Haagwinde	<i>Convolvulus sepium</i>	1	1
Canadese fijnstraal	<i>Conyza canadensis</i>	1	1
Hoge fijnstraal	<i>Conyza sumatrensis</i>	1	1
Koriander	<i>Coriandrum sativum</i>	1	0
Rode kornoelje	<i>Cornus sanguinea</i>	1	1
Kleine varkenskers	<i>Coronopus didymus</i>	1	1
Hazelaar	<i>Corylus avellana</i>	1	1
Buntgras	<i>Corynephorus canescens</i>	1	1
Watercrassula	<i>Crassula helmsii</i>	1	0
Eenstijlige meidoorn	<i>Crataegus monogyna</i>	1	1
Klein streepzaad	<i>Crepis capillaris</i>	1	1
Sierpompoen	<i>Cucurbita pepo</i>	1	0
Kwee	<i>Cydonia oblonga</i> 1)	1	0
Muurleeuwenbek	<i>Cymbalaria muralis</i>	1	0
Bleek cypergras	<i>Cyperus eragrostis</i>	0	1
Brem	<i>Cytisus scoparius</i>	1	0
Kropaar	<i>Dactylis glomerata</i>	1	1
Gevlekte orchis	<i>Dactylorhiza maculata</i>	1	0
Doornappel	<i>Datura stramonium</i>	1	0
Peen	<i>Daucus carota</i>	1	1
Ruwe smele	<i>Deschampsia cespitosa</i>	0	1
Bochtige smele	<i>Deschampsia flexuosa</i>	1	0
Duizendschoon	<i>Dianthus barbatus</i>	1	0
Vingerhoedskruid	<i>Digitalis purpurea</i>	1	1
Glad vingergras	<i>Digitaria ischaemum</i>	1	1
Harig vingergras	<i>Digitaria sanguinalis</i>	1	1

Grote zandkool	<i>Diplotaxis tenuifolia</i>	1	0
Grote kaardebol	<i>Dipsacus fullonum</i>	1	1
Brede stekelvaren	<i>Dryopteris dilatata</i>	0	1
Mannetjesvaren	<i>Dryopteris filix-mas</i>	1	1
Europese hanenpoot	<i>Echinochloa crus-galli</i>	1	1
Egeria	<i>Egeria densa</i>	1	1
Veelstengelige waterbies	<i>Eleocharis multicaulis</i>	1	0
Gewone waterbies	<i>Eleocharis palustris</i>	1	1
Vlottende bies	<i>Eleogiton fluitans</i>	0	1
Smalle waterpest	<i>Elodea nuttallii</i>	1	1
Kweek	<i>Elytrigia repens</i>	1	0
Beklierde basterdwederik	<i>Epilobium ciliatum</i>	1	1
Harig wilgenroosje	<i>Epilobium hirsutum</i>	1	1
Bergbasterdwederik	<i>Epilobium montanum</i>	1	0
Donkergroene basterdwederik	<i>Epilobium obscurum</i>	0	1
Viltige basterdwederik	<i>Epilobium parviflorum</i>	1	0
Kantige basterdwederik	<i>Epilobium tetragonum</i>	1	1
Brede wespenorchis	<i>Epipactis helleborine</i>	1	1
Heermoes	<i>Equisetum arvense</i>	1	1
Straatliefdegras	<i>Eragrostis pilosa</i>	1	1
Zomerfijnstraal	<i>Erigeron annuus</i>	1	1
Reigersbek	<i>Erodium cicutarium</i>	1	1
Schijnraket	<i>Erucastrum gallicum</i>	1	0
Slaapmutsje	<i>Eschscholzia californica</i>	1	0
Wilde kardinaalsmuts	<i>Euonymus europaeus</i>	1	1
Koninginnekruid	<i>Eupatorium cannabinum</i>	1	1
Cipreswolfsmelk	<i>Euphorbia cyparissias</i>	1	0
Kruisbladige wolfsmelk	<i>Euphorbia lathyris</i>	0	1
Straatwolfsmelk	<i>Euphorbia maculata</i>	0	1
Tuinwolfsmelk	<i>Euphorbia peplus</i>	1	1
Boekweit	<i>Fagopyrum esculentum</i>	1	1
Beuk	<i>Fagus sylvatica</i>	1	1
Zwaluw tong	<i>Fallopia convolvulus</i>	1	1
Japanse duizendknoop	<i>Fallopia japonica</i>	1	1
Fijn schapengras	<i>Festuca filiformis</i>	1	0
Genaald schapengras	<i>Festuca ovina</i>	0	1
Rood zwenkgras	<i>Festuca rubra</i>	1	1
Vijgenboom	<i>Ficus carica</i>	1	0
Moerasspirea	<i>Filipendula ulmaria</i>	1	1
Venkel	<i>Foeniculum vulgare</i>	1	0
Tuinaardbei	<i>Fragaria x ananassa</i>	1	0
Es	<i>Fraxinus excelsior</i>	1	1
Middelste duivenkervel	<i>Fumaria muralis</i>	1	1
Gewone duivenkervel	<i>Fumaria officinalis</i>	1	0
Gespleten hennepnetel	<i>Galeopsis bifida</i>	0	1
Gewone hennepnetel	<i>Galeopsis tetrahit</i>	1	1
Kaal knopkruid	<i>Galinsoga parviflora</i>	1	1

Harig knopkruid	<i>Galinsoga quadriradiata</i>	1	1
Kleefkruid	<i>Galium aparine</i>	1	1
Glad walstro	<i>Galium mollugo</i>	1	0
Lievevrouwebedstro	<i>Galium odoratum</i>	1	1
Moeraswalstro	<i>Galium palustre</i>	1	0
Verfbrem	<i>Genista tinctoria</i>	1	0
Zachte ooievaarsbek	<i>Geranium molle</i>	1	1
Donkere ooievaarsbek	<i>Geranium phaeum</i>	1	0
Beemdooievaarsbek	<i>Geranium pratense</i>	1	0
Kleine ooievaarsbek	<i>Geranium pusillum</i>	1	1
Bermooievaarsbek	<i>Geranium pyrenaicum</i>	1	0
Robertskruid	<i>Geranium robertianum</i>	1	1
Bloedooievaarsbek	<i>Geranium sanguineum</i>	1	0
Geel nagelkruid	<i>Geum urbanum</i>	1	1
Gele ganzenbloem	<i>Glebionis segetum</i>	1	0
Hondsdrif	<i>Glechoma hederacea</i>	1	1
Mannagras	<i>Glyceria fluitans</i>	1	1
Liesgras	<i>Glyceria maxima</i>	1	1
Bleekgele droogbloem	<i>Gnaphalium luteo-album</i>	1	1
Moerasdroogbloem	<i>Gnaphalium uliginosum</i>	1	1
Klimop	<i>Hedera helix</i>	1	1
Geel zonneroosje	<i>Helianthemum nummularium</i>	1	0
Zonnebloem	<i>Helianthus annuus</i>	1	0
Aardpeer	<i>Helianthus tuberosus</i>	1	0
Reuzenberenklauw	<i>Heracleum mantegazzianum</i>	1	0
Gewone berenklauw	<i>Heracleum sphondylium</i>	1	1
Drie-urenbloem	<i>Hibiscus trionum</i>	1	0
Oranje havikskruid	<i>Hieracium aurantiacum</i>	1	0
Stijf havikskruid	<i>Hieracium laevigatum</i>	1	0
Muizenoor	<i>Hieracium pilosella</i>	0	1
Schermhavikskruid	<i>Hieracium umbellatum</i>	1	1
Lidsteng	<i>Hippuris vulgaris</i> [= <i>Equisetum palustre</i>]	1	1
Gestreepte witbol	<i>Holcus lanatus</i>	1	1
Gladde witbol	<i>Holcus mollis</i>	1	1
Kruipertje	<i>Hordeum murinum</i>	1	1
Hop	<i>Humulus lupulus</i>	1	1
Kikkerbeet	<i>Hydrocharis morsus-ranae</i>	1	0
Grote waternavel	<i>Hydrocotyle ranunculoides</i>	1	1
Gewone waternavel	<i>Hydrocotyle vulgaris</i>	1	1
Moerashertshooi	<i>Hypericum elodes</i>	0	1
Liggend hertshooi	<i>Hypericum humifusum</i>	1	1
Kantig hertshooi	<i>Hypericum maculatum</i> subsp. <i>obtusiusculum</i>	1	1
Sint-Janskruid	<i>Hypericum perforatum</i>	1	1
Gewoon biggenkruid	<i>Hypochaeris radicata</i>	1	1
Hulst	<i>Ilex aquifolium</i>	1	1
Reuzenbalsemien	<i>Impatiens glandulifera</i>	1	1

Groot springzaad	<i>Impatiens noli-tangere</i>	1	0
Klein springzaad	<i>Impatiens parviflora</i>	0	1
Gele lis	<i>Iris pseudacorus</i>	1	1
Borstelbies	<i>Isolepis setacea</i>	1	0
Jakobskruid	<i>Jacobaea vulgaris</i>	1	1
Zandblauwtje	<i>Jasione montana</i>	1	1
Okkernoot	<i>Juglans regia</i>	0	1
Veldrus	<i>Juncus acutiflorus</i>	1	1
Zomprus	<i>Juncus articulatus</i>	1	1
Greppelrus	<i>Juncus bufonius</i>	1	1
Knolrus	<i>Juncus bulbosus</i>	1	1
Biezenknoppen	<i>Juncus conglomeratus</i>	1	1
Pitrus	<i>Juncus effusus</i>	1	1
Tengere rus	<i>Juncus tenuis</i>	1	1
Jeneverbes	<i>Juniperus communis</i>	1	0
Beemdkroon	<i>Knautia arvensis</i>	1	1
Sla	<i>Lactuca sativa</i>	1	0
Kompassla	<i>Lactuca serriola</i>	1	0
Verspreidbladige waterpest	<i>Lagarosiphon major</i>	0	1
Witte dovenetel	<i>Lamium album</i>	1	1
Hoenderbeet	<i>Lamium amplexicaule</i>	1	0
Ingesneden dovenetel	<i>Lamium hybridum</i>	0	1
Gevlekte dovenetel	<i>Lamium maculatum</i>	1	1
Paarse dovenetel	<i>Lamium purpureum</i>	1	1
Akkerkool	<i>Lapsana communis</i>	1	0
Brede lathyrus	<i>Lathyrus latifolius</i>	0	1
Klein kroos	<i>Lemna minor</i>	1	1
Dwergkroos	<i>Lemna minuta</i>	1	1
Vertakte leeuwentand	<i>Leontodon autumnalis</i>	1	1
Kleine leeuwentand	<i>Leontodon saxatilis</i>	1	1
Hartgespan	<i>Leonurus cardiaca</i>	1	1
Veldkruidkers	<i>Lepidium campestre</i>	0	1
Gewone margriet	<i>Leucanthemum vulgare</i>	1	1
Wilde liguster	<i>Ligustrum vulgare</i>	1	1
Vlasbekje	<i>Linaria vulgaris</i>	1	1
Vlas	<i>Linum usitatissimum</i>	1	0
Amberboom	<i>Liquidambar styraciflua</i>	0	1
Italiaans raaigras	<i>Lolium multiflorum</i>	1	0
Engels raaigras	<i>Lolium perenne</i>	1	1
Gewone rolklaver	<i>Lotus corniculatus</i>	1	1
Moerasrolklaver	<i>Lotus pedunculatus</i>	1	1
Tuinjudaspenning	<i>Lunaria annua</i>	1	1
Gewone veldbies	<i>Luzula campestris</i>	1	1
Veelbloemige veldbies	<i>Luzula multiflora</i>	1	0
Rode pekanjer	<i>Lychnis viscaria</i>	1	0
Boksdoorn	<i>Lycium barbarum</i>	1	0
Wolfspoot	<i>Lycopus europaeus</i>	1	1

Penningkruid	<i>Lysimachia nummularia</i>	1	1
Puntwederik	<i>Lysimachia punctata</i>	1	0
Grote wederik	<i>Lysimachia vulgaris</i>	1	1
Waterpostelein	<i>Lythrum portula</i>	0	1
Grote kattenstaart	<i>Lythrum salicaria</i>	1	1
Gewone magnolia	<i>Magnolia x soulangeana</i> 1)	1	0
Appel	<i>Malus sylvestris</i>	1	1
Muskuskaasjeskruid	<i>Malva moschata</i>	1	1
Klein kaasjeskruid	<i>Malva neglecta</i>	0	1
Groot kaasjeskruid	<i>Malva sylvestris</i>	1	0
Echte kamille	<i>Matricaria chamomilla</i> [= <i>recutita</i>]	1	1
Schijfkamille	<i>Matricaria discoidea</i>	1	0
Hopklaver	<i>Medicago lupulina</i>	1	1
Luzerne	<i>Medicago sativa</i>	1	0
Eenbloemig parelgras	<i>Melica uniflora</i>	1	0
Witte honingklaver	<i>Melilotus albus</i>	1	0
Citroengele honingklaver	<i>Melilotus officinalis</i>	1	0
Citroenmelisse	<i>Melissa officinalis</i>	1	1
Watermunt	<i>Mentha aquatica</i>	1	1
Wollige munt	<i>Mentha x rotundifolia</i>	1	0
Tuinbingelkruid	<i>Mercurialis annua</i>	1	1
Mispel	<i>Mespilus germanica</i>	1	1
Pijpenstrootje	<i>Molinia caerulea</i>	0	1
Akkervergeet-mij-nietje	<i>Myosotis arvensis</i>	1	1
Zompvergeet-mij-nietje	<i>Myosotis laxa</i> subsp. <i>cespitosa</i>	1	0
Moerasvergeet-mij-nietje	<i>Myosotis scorpioides</i> subsp. <i>scorpioides</i>	1	1
verderkruid	<i>Myriophyllum spec.</i>	1	0
Roomse kervel	<i>Myrrhis odorata</i>	1	0
Zegekruid	<i>Nicandra physalodes</i>	1	1
Siertabak	<i>Nicotiana glauca</i> 1)	1	0
Gele plomp	<i>Nuphar lutea</i>	0	1
Basilicum	<i>Ocimum basilicum</i>	1	0
Middelste teunisbloem	<i>Oenothera biennis</i>	1	1
Zandteunisbloem	<i>Oenothera deflexa</i>	1	1
Grote teunisbloem	<i>Oenothera glazioviana</i>	1	1
teunisbloem	<i>Oenothera x fallax</i>	1	0
Echte marjolein	<i>Origanum majorana</i>	1	0
Wilde marjolein	<i>Origanum vulgare</i>	1	0
Klein vogelpootje	<i>Ornithopus perpusillus</i>	1	1
Koningsvaren	<i>Osmunda regalis</i>	1	1
Gehoornde klaverzuring	<i>Oxalis corniculata</i>	0	1
Stijve klaverzuring	<i>Oxalis stricta</i>	0	1
Bleke klaproos	<i>Papaver dubium</i>	0	1
Grote klaproos	<i>Papaver rhoeas</i>	1	0
Groot glaskruid	<i>Parietaria officinalis</i>	1	0
Gewone pastinaak	<i>Pastinaca sativa</i>	1	0
Veenwortel	<i>Persicaria amphibia</i>	1	1

Adderwortel	<i>Persicaria bistorta</i>	1	1
Waterpeper	<i>Persicaria hydropiper</i>	1	1
Beklierde duizendknoop	<i>Persicaria lapathifolia</i>	1	1
Perzikkruid	<i>Persicaria maculosa</i>	1	1
Zachte duizendknoop	<i>Persicaria mitis</i>	0	1
Tuinpeterselie	<i>Petroselinum crispum</i>	1	0
Groot hoefblad	<i>Petasites hybridus</i>	0	1
Phacelia	<i>Phacelia tanacetifolia</i>	1	1
Rietgras	<i>Phalaris arundinacea</i>	1	1
Timoteegras s.s.	<i>Phleum pratense</i> subsp. <i>pratense</i>	1	0
Riet	<i>Phragmites australis</i>	1	1
Lampionplant	<i>Physalis alkekengi</i>	1	0
Servische spar	<i>Picea omorika</i>	1	0
Hertshoornweegbree	<i>Plantago coronopus</i>	1	1
Smalle weegbree	<i>Plantago lanceolata</i>	1	1
Grote weegbree	<i>Plantago major</i> subsp. <i>major</i>	1	1
Straatgras	<i>Poa annua</i>	1	1
Moerasbeemdgras	<i>Poa palustris</i>	1	0
Veldbeemdgras	<i>Poa pratensis</i>	1	1
Gewone salomonszegel	<i>Polygonatum multiflorum</i>	1	1
Gewoon varkensgras	<i>Polygonum aviculare</i>	1	1
Italiaanse populier	<i>Populus nigra</i> var. <i>italica</i>	0	1
populier	<i>Populus spec.</i>	0	1
Ratelpopulier	<i>Populus tremula</i>	1	1
Canadapopulier	<i>Populus x canadensis</i>	1	0
Grauwe abeel	<i>Populus x canescens</i>	1	1
Postelein	<i>Portulaca oleracea</i>	1	1
Drijvend fonteinkruid	<i>Potamogeton natans</i>	1	1
Duizendknoopfonteinkruid	<i>Potamogeton polygonifolius</i>	1	0
Haarfonteinkruid	<i>Potamogeton trichoides</i>	1	0
Zilverschoon	<i>Potentilla anserina</i>	1	0
Viltganzerik	<i>Potentilla argentea</i>	1	0
Tormentil	<i>Potentilla erecta</i>	1	0
Schijnaardbei	<i>Potentilla indica</i>	1	1
Middelste ganzerik	<i>Potentilla intermedia</i>	1	0
Noorse ganzerik	<i>Potentilla norvegica</i>	1	0
Vijfvingerkruid	<i>Potentilla reptans</i>	1	1
Gewone brunel	<i>Prunella vulgaris</i>	1	1
Zoete kers	<i>Prunus avium</i>	0	1
Gewone vogelkers	<i>Prunus padus</i>	1	1
Perzik	<i>Prunus persica</i> 1)	1	0
Amerikaanse vogelkers	<i>Prunus serotina</i>	1	1
Sleedoorn	<i>Prunus spinosa</i>	1	1
Gele helmblom	<i>Pseudofumaria lutea</i>	1	0
Japanse bamboe	<i>Pseudosasa japonica</i>	1	0
Adelaarsvaren	<i>Pteridium aquilinum</i>	0	1
Peer	<i>Pyrus communis</i>	1	0

Wintereik	<i>Quercus petraea</i>	0	1
Zomereik	<i>Quercus robur</i>	1	1
Amerikaanse eik	<i>Quercus rubra</i>	1	0
Scherpe boterbloem	<i>Ranunculus acris</i>	1	1
Egelboterbloem	<i>Ranunculus flammula</i>	1	1
Kruipende boterbloem	<i>Ranunculus repens</i>	1	1
Blaartrekkende boterbloem	<i>Ranunculus sceleratus</i>	1	0
Knopherik	<i>Raphanus raphanistrum</i>	1	1
Radijs	<i>Raphanus sativus</i>	1	0
Wouw	<i>Reseda luteola</i>	1	0
Sporkehout	<i>Rhamnus frangula</i>	1	1
Tuinrabarber	<i>Rheum x hybridum</i>	1	0
Alpenbes	<i>Ribes alpinum</i>	1	0
Zwarte bes	<i>Ribes nigrum</i>	1	0
Aalbes	<i>Ribes rubrum</i>	1	1
Kruisbes	<i>Ribes uva-crispa</i>	1	0
Wonderboom	<i>Ricinus communis</i>	1	0
Gele waterkers	<i>Rorippa amphibia</i>	1	1
Moeraskers	<i>Rorippa palustris</i>	1	1
Hondsroos	<i>Rosa canina</i> s.l.	0	1
Rimpelroos	<i>Rosa rugosa</i>	1	0
braam	<i>Rubus armeniacus</i> 1)	1	0
Dauwbraam	<i>Rubus caesius</i>	1	1
Gewone braam	<i>Rubus fruticosus</i>	1	1
Framboos	<i>Rubus idaeus</i>	1	1
Japanse wijnbes	<i>Rubus phoenicolasius</i>	1	0
Veldzuring	<i>Rumex acetosa</i>	1	1
Schapenzuring	<i>Rumex acetosella</i>	1	1
Krulzuring	<i>Rumex crispus</i>	1	1
Waterzuring	<i>Rumex hydrolapathum</i>	1	1
Ridderzuring	<i>Rumex obtusifolius</i>	1	1
Wijnruit	<i>Ruta graveolens</i>	1	0
Liggende vetmuur	<i>Sagina procumbens</i>	1	1
Pijlkruid	<i>Sagittaria sagittifolia</i>	1	1
Schietwilg	<i>Salix alba</i>	1	1
Geoorde wilg	<i>Salix aurita</i>	1	1
Boswilg	<i>Salix caprea</i>	1	1
Grauwe wilg s.l.	<i>Salix cinerea</i> subsp. <i>cinerea</i>	1	1
Laurierwilg	<i>Salix pentandra</i>	1	0
Katwilg	<i>Salix viminalis</i>	1	1
Geoorde wilg x Grauwe wilg	<i>Salix x multinervis</i>	1	0
Kranssalie	<i>Salvia verticillata</i>	1	0
Gewone vlier	<i>Sambucus nigra</i>	1	1
Peterselievlier	<i>Sambucus nigra</i> var. <i>laciniata</i>	1	1
Trosvlier	<i>Sambucus racemosa</i>	0	1
Kleine pimperl	<i>Sanguisorba minor</i>	1	0
Grote pimperl	<i>Sanguisorba officinalis</i>	1	0

Zeepkruid	<i>Saponaria officinalis</i>	1	1
Duifkruid	<i>Scabiosa columbaria</i>	1	0
Mattenbies	<i>Schoenoplectus lacustris</i>	0	1
Ribbelbies	<i>Schoenoplectus mucronatus</i>	0	1
Bosbies	<i>Scirpus sylvaticus</i>	1	1
Eenjarige hardbloem	<i>Scleranthus annuus</i>	1	0
Grote schorseneer	<i>Scorzonera hispanica</i>	1	0
Knopig helmkruid	<i>Scrophularia nodosa</i>	1	1
Blauw glidkruid	<i>Scutellaria galericulata</i>	1	0
Muurpeper	<i>Sedum acre</i>	1	1
Tripmadam	<i>Sedum reflexum</i>	1	0
Hemelsleutel	<i>Sedum telephium</i>	1	0
Bezemkruiskruid	<i>Senecio inaequidens</i>	1	1
Kleverig kruiskruid	<i>Senecio viscosus</i>	1	0
Klein kruiskruid	<i>Senecio vulgaris</i>	1	1
Geelrode naalbaar	<i>Setaria pumila</i>	0	1
Kransnaalbaar	<i>Setaria verticillata</i>	1	0
Groene naalbaar	<i>Setaria viridis</i>	1	0
Pekbloem	<i>Silene armeria</i>	1	0
Dagkoekoeksbloem	<i>Silene dioica</i>	1	1
Avondkoekoeksbloem	<i>Silene latifolia</i> subsp. <i>alba</i>	1	1
Mariadistel	<i>Silybum marianum</i>	0	1
Herik	<i>Sinapis arvensis</i>	1	0
Gewone raket	<i>Sisymbrium officinale</i>	1	1
Bitterzoet	<i>Solanum dulcamara</i>	1	1
Tomaat	<i>Solanum lycopersicum</i>	1	0
Zwarte nachtschade	<i>Solanum nigrum</i> subsp. <i>nigrum</i>	1	1
Beklierde nachtschade	<i>Solanum nigrum</i> subsp. <i>schultesii</i>	1	0
Aardappel	<i>Solanum tuberosum</i>	1	0
Late guldenroede	<i>Solidago gigantea</i>	1	1
Akkermelkdistel	<i>Sonchus arvensis</i>	1	0
Gekroesde melkdistel	<i>Sonchus asper</i>	1	1
Gewone melkdistel	<i>Sonchus oleraceus</i>	1	1
Wilde lijsterbes	<i>Sorbus aucuparia</i>	1	1
Wilde sorgo	<i>Sorghum halepense</i>	1	0
Kleine egelskop	<i>Sparganium emersum</i>	1	1
Grote egelskop	<i>Sparganium erectum</i>	1	1
Gewone spurrie	<i>Spergula arvensis</i>	1	0
Rode schijnspurrie	<i>Spergularia rubra</i>	1	1
Spinazie	<i>Spinacia oleracea</i>	1	0
Ezelsoor, Wollige andoorn	<i>Stachys byzantina</i> 1)	0	1
Betonie	<i>Stachys officinalis</i>	1	0
Moerasandoorn	<i>Stachys palustris</i>	1	1
Bosandoorn	<i>Stachys sylvatica</i>	0	1
Grasmuur	<i>Stellaria graminea</i>	1	0
Grote muur	<i>Stellaria holostea</i>	1	0
Vogelmuur	<i>Stellaria media</i>	1	1

Moerasmuur	<i>Stellaria uliginosa</i>	1	0
Sneeuwbes	<i>Symphoricarpos albus</i>	1	1
	<i>Symphoricarpos x chenaultii</i> 1)	0	1
Gewone smeerwortel	<i>Symphytum officinale</i>	1	1
Gewone sering	<i>Syringa vulgaris</i>	1	0
Moederkruid	<i>Tanacetum parthenium</i>	1	1
Boerenwormkruid	<i>Tanacetum vulgare</i>	1	1
Paardenbloem	<i>Taraxacum officinale</i>	1	1
Taxus	<i>Taxus baccata</i>	1	0
Valse salie	<i>Teucrium scorodonia</i>	1	0
Poelruit	<i>Thalictrum flavum</i>	0	1
Echte tijm	<i>Thymus vulgaris</i>	1	0
tijm	<i>Thymus spec.</i>	0	1
linde	<i>Tilia spec.</i>	0	1
Zilverlinde	<i>Tilia tomentosa</i>	0	1
Eendagsbloem	<i>Tradescantia virginiana</i>	0	1
Gele morgenster	<i>Tragopogon pratensis</i> subsp. <i>pratensis</i>	1	0
Hazenpootje	<i>Trifolium arvense</i>	1	1
Kleine klaver	<i>Trifolium dubium</i>	1	1
Basterdklaver	<i>Trifolium hybridum</i>	1	0
Rode klaver	<i>Trifolium pratense</i>	1	1
Witte klaver	<i>Trifolium repens</i>	1	1
Reukeloze kamille	<i>Tripleurospermum maritimum</i>	1	1
Klein hoefblad	<i>Tussilago farfara</i>	1	1
Kleine lisdodde	<i>Typha angustifolia</i>	0	1
Grote lisdodde	<i>Typha latifolia</i>	1	1
Gaspeldoorn	<i>Ulex europaeus</i>	1	0
Ruwe iep	<i>Ulmus glabra</i>	0	1
Hollandse iep	<i>Ulmus x hollandica</i>	1	0
iep	<i>Ulmus spec.</i>	0	1
Grote brandnetel	<i>Urtica dioica</i>	1	1
Kleine brandnetel	<i>Urtica urens</i>	1	1
Echte valeriaan	<i>Valeriana officinalis</i>	1	1
Gewone veldsla	<i>Valerianella locusta</i>	1	0
Zwarte toorts	<i>Verbascum nigrum</i>	1	1
Koningskaars	<i>Verbascum thapsus</i>	1	1
Stijf ijzerhard	<i>Verbena bonariensis</i>	0	1
IJzerhard	<i>Verbena officinalis</i>	1	0
Akkerereprijs	<i>Veronica agrestis</i>	0	1
Beekpunge	<i>Veronica beccabunga</i>	0	1
Gewone ereprijs	<i>Veronica chamaedrys</i>	1	0
Draadereprijs	<i>Veronica filiformis</i>	1	0
Vreemde ereprijs	<i>Veronica peregrina</i>	0	1
Grote ereprijs	<i>Veronica persica</i>	1	0
Tijmeprijs	<i>Veronica serpyllifolia</i>	1	1
Gelderse roos	<i>Viburnum opulus</i>	0	1
Vogelwikke	<i>Vicia cracca</i>	1	1
Tuinboon	<i>Vicia faba</i>	1	0

Ringelwikke	<i>Vicia hirsuta</i>	1	1
Smalle wikke s.s.	<i>Vicia sativa</i> subsp. <i>nigra</i>	1	0
Vergeten wikke	<i>Vicia sativa</i> subsp. <i>segetalis</i>	1	0
Heggenwikke	<i>Vicia sepium</i>	0	1
Bonte wikke	<i>Vicia villosa</i>	1	0
Kleine maagdenpalm	<i>Vinca minor</i>	1	0
Akkerviooltje	<i>Viola arvensis</i>	1	0
Maarts viooltje	<i>Viola odorata</i>	1	0
Driekleurig viooltje	<i>Viola tricolor</i>	1	1
Gewoon langbaardgras	<i>Vulpia myuros</i>	1	0
Mais	<i>Zea mays</i>	1	0
Totaal 535 soorten		462	333

Noot:

1) Niet in de 23^e druk van Heukels' Flora van Nederland.

Bleek cypergras (foto's Loes van Gorp).

Slakken

Charles Krijnen inventariseerde in 2007 de slakken en er kwamen aanvullingen uit de waterbiotopen van Henk Moller Pillot en Paul van Wielink. Zij vonden in totaal 30 soorten slakken.

In 2015 werd nauwelijks naar slakken gekeken, dus de teller van het totaal aantal slakken in Moerenburg blijft steken op 30 soorten.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	2007	2015
Bruine blinkslak	<i>Aegopinella nitidula</i>	1	0
Geronde schijfhoren	<i>Anisus leucostomus</i>	1	0
Draaikolkschijfhoren	<i>Anisus vortex</i>	1	0
Donkere wegslak	<i>Arion distinctus</i>	1	0
Zwarte wegslak	<i>Arion hortensis</i>	1	0
Slanke dwergslak	<i>Carychium tridentatum</i>	1	0
(Gewone) tuinslak	<i>Cepaea nemoralis</i>	1	0
Glanzende agaathoren	<i>Cochlicopa lubrica</i>	1	0
Boerenknoopje	<i>Discus rotundatus</i>	1	0
Smurfslak	<i>Ferrissia wautieri</i>	1	0
Leverbotslak	<i>Galba truncatula</i>	1	0
Segrijnslak	<i>Helix aspersa</i>	1	0
Zwarte aardslak	<i>Limax cinereoniger</i>	1	0
Grote aardslak	<i>Limax maximus</i>	1	0
(Gewone) poelslak	<i>Lymnaea stagnalis</i>	1	0
Moeras-hoornschaal	<i>Musculium lacustre</i>	1	0
Ammonshorentje	<i>Nesovitrea hammonis</i>	1	0
Kelder-glansslak	<i>Oxychilus cellarius</i>	1	0
Grote glansslak	<i>Oxychilus draparnaudi</i>	1	0
(Gewone) erwtenmossel	<i>Pisidium casertanum</i>	1	0
Posthorenslak	<i>Planorbarius corneus</i>	1	0
Ovale poelslak	<i>Radix ovata</i>	1	0
Begroeide poelslak	<i>Radix peregra</i>	1	0
(Gewone) barnsteenslak	<i>Succinea putris</i>	1	0
barnsteenslak	Succineidae indet.	0	1
(Gewone) haarslak	<i>Trichia hispida</i>	1	0
Geribde jachthorenslak	<i>Vallonia costata</i>	1	0
Scheve jachthorenslak	<i>Vallonia excentrica</i>	1	0
Platte pluimdrager	<i>Valvata cristata</i>	1	0
(Gewone) kristalslak	<i>Vitrea crystallina</i>	1	0
Donkere glimslak	<i>Zonitoides nitidus</i>	1	0
Totaal 30 soorten		30	1

Achtpotigen

In 2007 werden de spinnen geïnventariseerd door Andrea Dekkers en Bep Roelofs. In totaal werden 29 soorten aangetroffen. In 2015 zijn slechts 10 soorten achtpotigen waargenomen waarmee het totaal voor Moerenburg op 36 soorten komt.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	2007	2015
galmijt	<i>Acculus mognirostris</i>	1	0
Schietwilgwratmijt	<i>Aculus tetanothrix</i>	0	1
galmijt	<i>Epitremerus trilobus</i>	1	0
galmijt	<i>Eriophyes sorbi</i>	1	0
galmijt	<i>Eriophyes tiliae</i>	1	0
galmijt	<i>Teganotus</i> of <i>Acaricalus</i> 1)	0	1
watermijt	<i>Arrenurus spec.</i>	1	0
Strekpoot	<i>Dicranopalpus ramosus</i>	0	1
Struikspinn	<i>Anyphaena accentuata</i>	1	0
Viervlekwielwebspinn	<i>Araneus quadratus</i>	0	1
kruisspinn	<i>Araneus</i> indet.	0	1
Tijgerspinn (Wespsspinn)	<i>Argiope bruennichi</i>	1	1
Waterspinn	<i>Argyroneta aquatica</i>	1	0
Groot haarpalpje	<i>Centromerita bicolor</i>	1	0
Storingsdwerdspinn	<i>Erigone atra</i>	1	0
Gewone blinker	<i>Heliophanus flavipes</i>	0	1
Brugspinn	<i>Larinioides sericatus</i>	1	0
Herfsthangmatspinn	<i>Linyphia triangularis</i>	1	0
Herfstspinn	<i>Metellina segmentata</i>	1	0
Kruidhangmatspinn	<i>Neriere clathrata</i>	1	0
Platte wielwebspinn	<i>Nuctenea umbratica</i>	0	1
Gewone velddwerdspinn	<i>Oedothorax fuscus</i>	1	0
Bolkopvelddwerdspinn	<i>Oedothorax retusus</i>	1	0
Grote dikkaak	<i>Pachygnatha clercki</i>	1	0
Kleine dikkaak	<i>Pachygnatha degeeri</i>	1	0
Gewone wolfspinn	<i>Pardosa pullata</i>	1	0
Grote trilspinn (Hooiwagenspinn)	<i>Pholcus phalangioides</i>	1	0
Bospiraat	<i>Pirata hygrophilus</i>	1	0
Poelpiraat	<i>Pirata piraticus</i>	1	0
Kraamwebspinn (Grote wolfspinn)	<i>Pisaura mirabilis</i>	1	1
Gewone huisspinn	<i>Tegenaria atrica</i>	1	0
Gewone strekspinn	<i>Tetragnatha extensa</i>	1	0
Schaduwstrekspinn	<i>Tetragnatha montana</i>	1	0
Veldnachtwolfspinn	<i>Trochosa ruricola</i>	1	0
Gewone krabspinn	<i>Xysticus cristatus</i>	1	1
Venstersectorspinn	<i>Zygiella x-notata</i>	1	0
Totaal 36 soorten		29	10

1) gallen op *Alnus*, veroorzakende mijt niet met zekerheid bekend

Insecten

Libellen en juffers (Odonata)

In 2007 werden de libellen geïnventariseerd door Mily Swinkels en Johan Heeffter. Ze telden 9 soorten. Tineke Cramer kon daar in 2015 nog een soort aan toevoegen waardoor het totaal aantal libellen in de twee weekenden op 10 soorten komt.

Paardenbijter (foto Tineke Cramer).

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	2007	2015
Blauwe glazenmaker	<i>Aeshna cyanea</i>	1	0
Paardenbijter	<i>Aeshna mixta</i>	1	1
Grote keizerlibel	<i>Anax imperator</i>	1	0
Weidebeekjuffer	<i>Calopteryx splendens</i>	1	0
Houtpantserjuffer	<i>Chalcolestes [= Lestes] viridis</i>	1	1
Watersnuffel	<i>Enallagma cyathigerum</i>	1	1
Lantaarntje	<i>Ischnura elegans</i>	1	1
Blauwe breedscheenjuffer	<i>Platycnemis pennipes</i>	1	0
Bloedrode heidelibel	<i>Sympetrum sanguineum</i>	0	1
Bruinrode heidelibel	<i>Sympetrum striolatum</i>	1	1
Totaal 10 soorten		9	6

Sprinkhanen (Orthoptera)

In 2007 werden de sprinkhanen geïventariseerd door Emiel Bouvy en Dik Hermes. Zij ontdekten destijds 12 soorten. Sindsdien heeft een aantal sprinkhanen hun areaal uitgebreid en in 2015 troffen we dan ook 3 nieuwe soorten in Moerenburg: het Zuidelijk spitskopje, de Zuidelijke boomsprinkhaan en de Sikkelsprinkhaan (zie foto's). Het totaal tijdens de twee weekenden komt hiermee op 15 soorten sprinkhanen.

l. Zuidelijke boomsprinkhaan, man (foto Theo Peeters), r. Zuidelijk spitskopje, man (foto David van Iersel).

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	2007	2015
Ratelaar	<i>Chorthippus biguttulus</i>	1	1
Bruine sprinkhaan	<i>Chorthippus brunneus</i>	1	1
Snortikker	<i>Chorthippus mollis</i>	1	0
Krasser	<i>Chorthippus parallelus</i>	1	1
Gewoon spitskopje	<i>Conocephalus dorsalis</i>	1	1
Zuidelijk spitskopje	<i>Conocephalus fuscus</i>	0	1
Struiksprinkhaan	<i>Leptophyes punctatissima</i>	1	0
Zuidelijke boomsprinkhaan	<i>Meconema meridionale</i>	0	1
Boomsprinkhaan	<i>Meconema thalassinum</i>	1	1
Knopsrietje	<i>Myrmeleotettix maculatus</i>	1	0
Sikkelsprinkhaan	<i>Phaneroptera falcata</i>	0	1
Zanddoortje	<i>Tetrix ceperoi</i>	1	0
Zeggedoortje	<i>Tetrix subulata</i>	1	1
Gewoon doortje	<i>Tetrix undulata</i>	1	1
Grote groene sabelsprinkhaan	<i>Tettigonia viridissima</i>	1	1
Totaal 15 soorten		12	11

Wantsen (Heteroptera)

In 2007 werden de wantsen verzameld en gedetermineerd door Dik Hermes, Henk Moller Pillot & Paul van Wielink. In totaal werden toen 77 soorten vastgesteld. Ook in 2015 was het Dik Hermes die het overgrote merendeel van de wantsen voor zijn rekening nam. Samen met enkele waterwantsen gedetermineerd door Cor Borghouts leverde dat 47 soorten op en steeg het totaal aantal wantsen in Moerenburg naar 95 soorten.

Opvallend was dat er in 2015 veel minder soorten wantsen gevonden zijn dan in 2007. Ook een aantal zeer algemene soorten werd dit jaar niet aangetroffen. Over de oorzaak hiervan kan weinig gezegd worden. Maar het lijkt niet dat het beheer hier de oorzaak van is. In dit verband is het leuk te vermelden dat in een poel langs de Leij een mannetje van *Sigara fossarum* werd gevangen, een soort die zeldzaam geworden is op de pleistocene zandgronden, een achteruitgang die geweten wordt aan de verzuring van deze zandgronden. Wellicht zijn het de extreme weersomstandigheden van de afgelopen zomers geweest die hier debet aan waren.

Wantsen: l: Veldsikkelwants, r. Bessenschildwants (foto's Dik Hermes).

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	2007	2015
Meidoornkielwants	<i>Acanthosoma haemorrhoidale</i>	1	0
Luzernesierblindwants	<i>Adelphocoris lineolatus</i>	1	1
Vierpuntsierblindwants	<i>Adelphocoris quadripunctatus</i>	0	1
Mijterwants	<i>Aelia acuminata</i>	1	0
	<i>Amphiareus obscuriceps</i>	1	0
	<i>Anthocoris confusus</i>	1	1
	<i>Anthocoris nemoralis</i>	1	0
	<i>Anthocoris nemorum</i>	1	1
Groene schaduwwants	<i>Apolygus lucorum</i>	1	0
Zwartknieblindwants	<i>Blepharidopterus angulatus</i>	1	1
Glasblindwants	<i>Blepharidopterus diaphanus</i>	0	1
Donkerkoppige varenblindwants	<i>Bryocoris pteridis</i>	1	0
	<i>Chartoscirta cincta</i>	1	0
	<i>Chartoscirta cocksii</i>	1	0

Lisdoddebodemwants	<i>Chilacis typhae</i>	1	0
Vlomantelwants	<i>Chlamydatius pulicarius</i>	0	1
Zuringwants	<i>Coreus marginatus</i>	1	1
Gewone duikerwants	<i>Corixa punctata</i>	1	1
Zwartkopcymus	<i>Cymus melanocephalus</i>	1	1
Loofboomhalsbandwants	<i>Deraeocoris lutescens</i>	1	1
Zwervende bochelwants	<i>Dicyphus errans</i>	1	0
Koekoeksbloembochelwants	<i>Dicyphus globulifer</i>	1	0
Bessenschildwants	<i>Dolycoris baccarum</i>	1	1
Bruine moswants	<i>Drymus brunneus</i>	1	0
Heidemoswants	<i>Drymus sylvaticus</i>	1	0
Berkenschildwants	<i>Elasmotherus interstinctus</i>	1	0
Gewone kielwants	<i>Elasmucha grisea</i>	1	0
	<i>Eurhadina pulchella</i>	1	0
Bijvoetblindwants	<i>Europiella artemisiae</i>	1	0
Koolschildwants	<i>Eurydema oleracea</i>	0	1
Gewone pantserwants	<i>Eurygaster testudinaria</i>	0	1
Zilveren schaatsenrijder	<i>Gerris argentatus</i>	0	1
Poelschaatsenrijder	<i>Gerris lacustris</i>	1	1
Venmoerwants	<i>Hesperocorixa castanea</i>	0	1
Netelringpoot	<i>Heterogaster urticae</i>	1	0
Boomsikkelwants	<i>Himacerus apterus</i>	1	0
Miersikkelwants	<i>Himacerus mirmicoides</i>	1	1
Gewone vijverloper	<i>Hydrometra stagnorum</i>	1	0
Platte zwemwants	<i>Ilyocoris cimicoides</i>	1	1
	<i>Kalama tricornis</i>	1	0
Elzensmalsnuit	<i>Kleidocerys privignus</i>	1	0
Berkensmalsnuit	<i>Kleidocerys resedae</i>	1	1
Brandnetelblindwants	<i>Liocoris tripustulatus</i>	1	1
Groene appelschaduwants	<i>Lygocoris pabulinus</i>	1	1
Alsemschaduwants	<i>Lygus gemellatus</i>	1	0
Weideschaduwants	<i>Lygus pratensis</i>	1	1
Behaarde schaduwants	<i>Lygus rugulipennis</i>	1	0
Eikenlangpootblindwants	<i>Megacoelum infusum</i>	1	0
Bladloper	<i>Mesovelis furcata</i>	1	0
Vijverdwergduikertje	<i>Micronecta scholtzi</i>	0	1
dwerglopertje	<i>Microvelis spec.</i>	1	0
Lichtkoppige varenblindwants	<i>Monalocoris filicis</i>	1	0
Kleine slanke glasvleugelwants	<i>Myrmus miriformis</i>	1	0
Veldsikkelwants	<i>Nabis ferus</i>	1	0
Moerassikkelwants	<i>Nabis limbatus</i>	1	0
Waterschorpioen	<i>Nepa cinerea</i>	1	1
Gewoon bootsmannetje	<i>Notonecta glauca</i>	1	1
Gevlekt bootsmannetje	<i>Notonecta maculata</i>	1	0
Tenger bootsmannetje	<i>Notonecta viridis</i>	1	0
Bruine graswants	<i>Notostira elongata</i>	1	1
Thijmnsius	<i>Nysius thymi</i>	0	1

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	2007	2015
	<i>Orius laticollis</i>	1	0
	<i>Orius majusculus</i>	1	1
	<i>Orius minutus</i>	1	0
	<i>Orius niger</i>	1	1
	<i>Orius vicinus</i>	1	0
	<i>Orius spec.</i>	0	1
Variabele dwergschaduwants	<i>Orthops basalıs</i>	1	1
Groene dwergschaduwants	<i>Orthops campestris</i>	1	1
Zwarte grondblindwants	<i>Pachytomella parallela</i>	1	0
Groene schildwants	<i>Palomena prasina</i>	1	1
Stippelblindwants	<i>Pantilius tunicatus</i>	1	1
Roodpootschildwants	<i>Pentatoma rufipes</i>	1	1
Tweetandschildwants	<i>Picromerus bidens</i>	0	1
Gewone mierwants	<i>Pilophorus perplexus</i>	1	0
Streepdijblindwants	<i>Plagiognathus arbustorum</i>	1	0
Vuurwants	<i>Pyrrhocoris apterus</i>	0	1
Staafwants	<i>Ranatra linearis</i>	1	1
Grauwe schildwants	<i>Rhaphigaster nebulosa</i>	0	1
Bruinrode glasvleugelwants	<i>Rhopalus parumpunctatus</i>	1	0
	<i>Saldula saltatoria</i>	1	0
Kortvleugelige zaagpoot	<i>Scolopostethus affinis</i>	1	0
Thomsons zaagpoot	<i>Scolopostethus thomsoni</i>	1	0
Grote sigaar	<i>Sigara distincta</i>	1	0
Groothandsigaar	<i>Sigara falleni</i>	0	1
Slootsigaar	<i>Sigara fossarum</i>	0	1
Zwartvoetje	<i>Sigara lateralis</i>	0	1
Vensigaar	<i>Sigara scotti</i>	0	1
Driestreepsigaar	<i>Sigara semistriata</i>	0	1
Gewone sigaar	<i>Sigara striata</i>	1	1
Tweedoornsmallijf	<i>Stenodema calcarata</i>	1	0
Gewone smallijf	<i>Stenodema laevigata</i>	1	0
	<i>Temnostethus pusillus</i>	1	1
	<i>Tingis ampliata</i>	1	0
Rijstwigkop	<i>Trigonotylus caelestialium</i>	1	0
Totaal 95 soorten		77	47

Wespen, mieren en bijen (Hymenoptera)

In 2007 en in 2015 werden de meeste soorten waargenomen en gedetermineerd door leden van de insectenwerkgroep. In 2007 werden 29 soorten aangetroffen. In 2015 werden de mieren (Mischa Cillissen) en de bladwespen (Ad Mol) beter bestudeerd en dat resulteerde in 35 soorten. De vangsten kwamen uit handvangsten, buisvallen, kleurvallen, potvallen en op licht. In totaal werden tijdens de twee weekenden door ons 51 Hymenoptera waargenomen in Moerenburg. In de potvallen die actief waren van 10-13 september werden twee vrouwtjes van een nieuwe neuswesp (*Labolips innupta*) voor Nederland gevonden (Peeters 2016).

Bladwespen

In totaal zijn in 2015 11 soorten bladwespen uit twee families gevonden, alle als larve. Twee daarvan leven als mineerder (*Scolioneura* en *Heterarthrus*), drie als galvormer (*Pontania*) en de rest heeft vrijlevende larven. De meeste van deze soorten zijn algemeen in heel Nederland. Iets minder algemeen zijn *Tenthredo amoena* en *Craesus alniastri*. *Tenthredo amoena* komt in het noorden van ons land vrijwel niet voor en ook in Midden- en Zuid Nederland is de soort slechts plaatselijk vrij algemeen. De larven leven op Sint-Janskruid (zie foto). *Craesus alniastri* is als larve een solitair levende soort, de larven van verwante soorten blijven meestal als groep bij elkaar. Van de drie inlandse *Craesus*-soorten is *C. alniastri* de minst algemene die meestal slechts in kleine aantallen wordt gevonden. De larven leven op els (zie foto).

Bladwesplarven: l. *Craesus alniastri*, larve op els; r. *Tenthredo amoena*, larve op Sint-Janskruid (foto's Tineke Cramer).

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	2007	2015
Bladwespen (Argidae, Tenthredinidae)			
	<i>Arge pagana</i>	0	1
	<i>Caliroa varipes</i>	0	1
	<i>Craesus alniastri</i>	0	1
	<i>Hemichroa australis</i>	0	1
Elzeschijfmineerwesp	<i>Heterarthrus vagans</i>	0	1
Grauwe wilgblaasbladwesp	<i>Pontania bridgmanii</i>	0	1
Grauwe wilgbladwesp	<i>Pontania pedunculi</i>	0	1
Blaasgalbladwesp	<i>Pontania proxima</i>	0	1
	<i>Scolioneura betuleti</i>	0	1
	<i>Tenthredo amoena</i>	0	1
Helmkruidbladwesp	<i>Tenthredo scrophulariae</i>	0	1

Overige wespen			
Ananasgalwesp	<i>Andricus foecundatrix</i>	1	1
Knikkergalwesp	<i>Andricus kollari</i>	1	1
Zaadgalwesp	<i>Andricus legitimus</i>	1	0
Colanootgalwesp	<i>Andricus lignicolus</i>	1	0
Knoppergalwesp	<i>Andricus quercuscalicis</i>	1	1
Roodzwarte borstelspinnendoder	<i>Anoplius viaticus</i>	1	0
Aardappelgalwesp	<i>Biorhiza pallida</i>	1	1
Eikenstuitergalwesp	<i>Cynips longiventris</i>	0	1
Galappelwesp	<i>Cynips quercusfolii</i>	1	1
neuswesp	<i>Labolips innupta</i>	0	1
Plaatjesgalwesp	<i>Neuroterus albipes</i>	1	1
Satijnknoopgalwesp	<i>Neuroterus numismalis</i>	1	1
Lensgalwesp	<i>Neuroterus quercusbaccarum</i>	1	1
Behaarde besgalwesp	<i>Neuroterus tricolor</i>	1	0
Franse veldwesp	<i>Polistes dominula</i>	0	1
kegelwesp	<i>Rhopalum coarctatum</i>	1	0
Hoornaar	<i>Vespa crabro</i>	0	1
Gewone wesp	<i>Vespula vulgaris</i>	1	1
Mieren (Formicidae)			
Grauwzwarte renmier	<i>Formica fusca</i>	0	1
Boommier	<i>Lasius brunneus</i>	0	1
Gele weidemier	<i>Lasius flavus</i>	0	1
Glanzende houtmier	<i>Lasius fuliginosus</i>	1	1
Wegmier	<i>Lasius niger</i>	0	1
Schaduwmier	<i>Lasius umbratus</i>	1	0
parasitaire mier	<i>Lasius (Chthonolasius) spec. 1)</i>	0	1
Gewone steekmier	<i>Myrmica rubra</i>	1	1
Kleine steekmier	<i>Myrmica rugulosa</i>	0	1
Gewone drentelmier	<i>Stenamma debile</i>	0	1
Zwarte zaadmier	<i>Tetramorium caespitum</i>	0	1
Bosslankmier	<i>Themnothorax nylanderi</i>	0	1
Bijen (Apidae s.l.)			
Honingbij	<i>Apis mellifera</i>	1	1
Akkerhommel	<i>Bombus pascuorum</i>	1	1
Aardhommel	<i>Bombus terrestris</i>	1	0
Parkbronsgroefbij	<i>Halictus tumulorum</i>	1	0
Gewone geurgroefbij	<i>Lasioglossum calceatum</i>	1	0
Gewone smaragdgroefbij	<i>Lasioglossum leucopus</i>	1	0
Matte bandgroefbij	<i>Lasioglossum leucozonium</i>	1	0
Glanzende groefbij	<i>Lasioglossum lucidulum</i>	1	0
Langkopsmaragdgroefbij	<i>Lasioglossum morio</i>	1	0
Glanzende bandgroefbij	<i>Lasioglossum zonulum</i>	1	0
Gewone dwergbloedbij	<i>Sphecodes miniatus</i>	1	0
Wafelbloedbij	<i>Sphecodes scabricollis</i>	1	0
Totaal 51 soorten		29	35

1) Op licht gevangen, maar niet verder determineerbaar.

Kevers (Coleoptera)

Leden van de insectenwerkgroep, Henk Moller Pillot en Dré Teunissen inventariseerden in 2007 de kevers en kwamen tot 133 soorten. In een weiland bij de Oude Eindhovenseweg stonden een week lang 10 potvallen waarvan de vangsten ook in onderstaand overzicht zijn opgenomen.

Ook in 2015 inventariseerden enkele leden van de insectenwerkgroep Moerenburg. In 2015 werden 15 potvallen gezet van 10-13 september in een vijftal biotopen verspreid over Moerenburg. De inventarisaties in 2015 leverden 74 keversoorten op. In totaal zijn nu 180 keversoorten bekend uit Moerenburg.

De indeling van de soorten is volgens Vorst (2010). De Nederlandse namen zijn overgenomen uit Muilwijk et al. (2016) en waarneming.nl.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	2007	2015
Schrijvertjes (Gyrinidae)			
Slootschrijvertje	<i>Gyrinus substriatus</i>	1	0
Watertreders (Haliplidae)			
	<i>Haliplus flavicollis</i>	0	1
	<i>Haliplus spec.</i>	1	0
Diksprietwaterkevers (Noteridae)			
diksprietwaterroofkever	<i>Noterus clavicornis</i>	0	1
Waterroofkevers (Dytiscidae)			
	<i>Acilius canaliculatus</i>	1	0
Gewone snelzwemmer	<i>Agabus bipustulatus</i>	0	1
Bruine duiker	<i>Colymbetes fuscus</i>	1	1
Tuimelaar	<i>Cybister lateralimarginalis</i>	1	1
Gewone geelrand	<i>Dytiscus marginalis</i>	1	1
	<i>Laccophilus minutus</i>	0	1
	<i>Laccophilus spec.</i>	1	0
	<i>Rhantus suturalis</i>	1	1

Loopkevers (Carabidae)

Loopkevers, maar ongetwijfeld in meerdere of mindere mate ook andere kevers, kennen soorten die op vrijwel elk terrein voorkomen (eurytoop) en soorten die al dan niet sterk aan bepaalde biotopen gebonden zijn: meer of minder stenotopie soorten. Dat maakt dat aan een soortenlijst meestal goed te zien is welke biotopen een bepaald terrein herbergt, of althans in welke biotopen van het terrein verzameld is. Niet alleen het aantal, maar dus ook de verschillende soorten geven een beeld van de kwaliteit van de biodiversiteit, met name de stenotopie soorten vormen daarin een belangrijk element. Voor het beheer van terreinen is daarbij van belang dat bepaalde biotopen hun eigen stenotopie soorten herbergen. Bijvoorbeeld: een heide heeft een kwalitatief grote biodiversiteit als er veel typische heidesoorten voorkomen. Door versnippering en calamiteiten kan het zijn dat een potentieel goed biotoop toch weinig tot geen voor dat biotoop typische soorten herbergt. Verbindingen met biotopen waarin de soorten wel voorkomen, is dan een belangrijk beleidsvoornemen. De soorten loopkevers die in Moerenburg verzameld zijn, geven wel een beeld van de diversiteit aan biotopen, van zandig tot humusrijk, van droog tot vochtig en nat, van open tot dicht begroeid en schaduwrijk, van beekoevers tot moerassen en hogere gronden.

Verreweg de meeste loopkeversoorten zijn eurytoop, zoals de Veldglimmer (*Amara aenea*) en de Bronzen glimmer (*Amara communis*). De eerste komt op allerlei open zonnige terreinen voor en de tweede op allerlei droge tot vochtige graslanden, akkers en in lichte bossen. De Basterdzandloopkever (*Cicindela hybrida*) is een van de weinige tamelijk stenotope soorten in Moerenburg; hij komt vooral voor op open droge zandige plekken en paden. Er zijn tijdens de weekenden geen echt zeldzame soorten waargenomen.

Basterdzandloopkever (foto Tineke Cramer).

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	2007	2015
Loopkevers (Carabidae)			
Rietsnelloper	<i>Agonum thoreyi</i>	1	0
Groene snelloper	<i>Agonum viduum</i>	1	0
Bronzen glimmer	<i>Amara aenea</i>	1	0
Ruderaalglimmer	<i>Amara apricaria</i>	1	0
Bruingele glimmer	<i>Amara bifrons</i>	1	0
Veldglimmer	<i>Amara communis</i>	1	0
Gele glimmer	<i>Amara fulva</i>	1	0
Gewone drietandglimmer	<i>Amara plebeja</i>	1	0
Dwergglimmer	<i>Amara tibialis</i>	1	0
Gewone roodkruin	<i>Anisodactylus binotatus</i>	1	1
Zilveren priemkever	<i>Bembidion argenteolum</i>	1	0
Getande priemkever	<i>Bembidion dentellum</i>	0	1
Weidepriemkever	<i>Bembidion guttula</i>	0	1
Glanspriemkever	<i>Bembidion lampros</i>	1	0
Puntglanspriemkever	<i>Bembidion properans</i>	1	1
Gewone viervlekpriemkever	<i>Bembidion tetracolum</i>	0	1
Gewone rondbuik	<i>Bradycellus harpalinus</i>	1	1
Ruigterondbuik	<i>Bradycellus verbasci</i>	1	1
Mostandklauw	<i>Calathus cinctellus</i>	0	1
Zwartkoptandklauw	<i>Calathus melanocephalus</i>	1	1
Duintandklauw	<i>Calathus mollis</i>	0	1
Basterdzandloopkever	<i>Cicindela hybrida</i>	1	0
Gewone oeverloopkever	<i>Elaphrus riparius</i>	1	0
Behaarde kruiper	<i>Harpalus affinis</i>	1	0
Groene kruiper	<i>Harpalus distinguendus</i>	0	1
Kleine roodpoothalmkruiper	<i>Harpalus [= Pseudophonus] griseus</i>	1	0
Roodpoothalmkruiper	<i>Harpalus [= Pseudophonus] rufipes</i>	1	0
Borstelspriet	<i>Loricera pilicornis</i>	1	0
Gewone kortnek	<i>Nebria brevicollis</i>	1	1
Bosspiegelloopkever	<i>Notiophilus rufipes</i>	1	0
Kogelloper	<i>Omophron limbatum</i>	1	0
Zwarte moerasloper	<i>Oodes helopioides</i>	1	0

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	2007	2015
Koperen kielspriet	<i>Poecilus cupreus</i>	1	0
Veelkleurige kielspriet	<i>Poecilus versicolor</i>	1	0
Gladde zwartschild	<i>Pterostichus diligens</i>	0	1
Grote zwartschild	<i>Pterostichus niger</i>	1	0
Bronzen boszwartschild	<i>Pterostichus oblongopunctatus</i>	1	1
Gepunteerde zwartschild	<i>Pterostichus strenuus</i>	1	0
Groeftarszwartschild	<i>Pterostichus vernalis</i>	1	0
Zwarte dwergloper	<i>Syntomus truncatellus</i>	0	1
Gewone boogkever	<i>Trechus obtusus</i>	1	1
Spinnende waterkevers (Hydrophilidae)			
	<i>Cercyon analis</i>	1	0
	<i>Cercyon bifenestratus</i>	0	1
	<i>Cercyon laminatus</i>	1	0
	<i>Cercyon lateralis</i>	1	0
	<i>Cercyon marinus</i>	1	0
	<i>Cercyon melanocephalus</i>	1	0
	<i>Cercyon pygmaeus</i>	1	0
	<i>Cercyon quisquilius</i>	1	0
	<i>Helochares lividus</i>	0	1
Roodpootwatertor	<i>Hydrobius fuscipes</i>	1	1
Kleine spinnende watertor	<i>Hydrochara caraboides</i>	0	1
Moeraswaterroofkevertje	<i>Hydroporus palustris</i>	0	1
Grote spinnende watertor	<i>Hydrophilus [= Hydrous] piceus</i>	1	1
	<i>Laccobius minutus</i>	0	1

Grote spinnende watertor (foto Tineke Cramer).

Kortschildkevers (Staphilinidae)			
	<i>Acrotona exigua</i>	1	0
	<i>Acrotona obfuscata</i>	0	1
	<i>Acrotona pygmaea</i>	0	1
	<i>Amischa analis</i>	0	1
	<i>Anotylus sculpturatus</i>	1	0
	<i>Atheta atramentaria</i>	1	0
	<i>Bledius gallicus</i>	0	1
	<i>Bledius opacus</i>	0	1
	<i>Cypha longicornis</i>	0	1
	<i>Geostiba circellaris</i>	0	1
	<i>Gyrohypnus punctulatus</i>	0	1
	<i>Lithocharis nigriceps</i>	0	1
	<i>Oxytelus laqueatus</i>	1	0
	<i>Paederidus ruficollis</i>	1	0
	<i>Paederus fuscipes</i>	1	0
Gewone oeverkortschildkever	<i>Paederus riparius</i>	1	0
	<i>Proteinus laevigatus</i>	0	1
	<i>Quedius curtipennis</i>	1	0
	<i>Quedius semiaeneus</i>	1	0
	<i>Quedius simplicifrons</i>	1	0
kortschildkever	Staphylinidae indet.	0	1
	<i>Stenus clavicornis</i>	1	0
	<i>Tachyporus chrysomelinus</i>	0	1
	<i>Tachyporus solutus</i>	0	1
	<i>Xantholinus linearis</i>	0	1
	<i>Xantholinus longiventris</i>	1	1
Beenderknagers (Trogidae)			
Ruwe beenderknager	<i>Trox scaber</i>	0	1
Bladsprietkevers (Scarabaeidae)			
	<i>Aphodius prodromus</i>	1	0
Rondkopveldmestkever	<i>Aphodius rufipes</i>	1	0
	<i>Aphodius rufus</i>	1	1
	<i>Aphodius sphacelatus</i>	1	0
	<i>Onthophagus similis</i>	1	0
Koemestpillendraaier	<i>Onthophagus vacca</i>	1	0
Prachtkevers (Buprestidae)			
Wilgenprachtkevertje	<i>Trachys minutus</i>	1	0
Ruighaarkevers (Dryopidae)			
	<i>Dryops luridus</i>	0	1
	<i>Dryops spec.</i>	1	0
Oevergraafkevers (Heteroceridae)			
	<i>Heterocerus hispidulus</i>	1	0
Spektorren (Dermestidae)			
Zwartbruine spekkever	<i>Dermestes haemorrhoidalis</i>	0	1
Bastaardglanskevers (Kateretidae)			
	<i>Brachypterus urticae</i>	0	1
Glanskevers (Nitidulidae)			
	<i>Meligethes aeneus</i>	1	0
	<i>Meligethes planiusculus</i>	1	0
Glanzende bloemkevers (Phalacridae)			
	<i>Olibrus aeneus</i>	1	0
	<i>Olibrus liquidus</i>	1	0

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	2007	2015
Lieveheersbeetjes (Coccinellidae)			
Negentienstippelig lieveheersbeestje	<i>Anisosticta novemdecimpunctata</i>	1	0
Tienvleklieveheersbeestje	<i>Calvia decemguttata</i>	1	1
Zevenstippelig lieveheersbeestje	<i>Coccinella septempunctata</i>	1	1
Elfstippelig lieveheersbeestje	<i>Coccinella undecimpunctata</i>	1	0
lieveheersbeestje	Coccinellidae spec.	0	1
Meeldauwlieveheersbeestje	<i>Halyzia sedecimguttata</i>	1	1
Aziatisch lieveheersbeestje	<i>Harmonia axyridis</i>	1	1
Dertienstippelig lieveheersbeestje	<i>Hippodamia tredecimpunctata</i>	0	1
Vloevleklieveheersbeestje	<i>Oenopia conglobata</i>	0	1
Veertienstippelig lieveheersbeestje	<i>Propylea quatuordecimpunctata</i>	1	0
Tweeëntwintigstippelig lieveh.beestje	<i>Psyllobora vigintiduopunctata</i>	1	1
Struweelnepkapoentje	<i>Rhyzobius chrysomeloides</i>	1	0
Graslandnepkapoentje	<i>Rhyzobius litura</i>	1	1
Zestienstippelig lieveheersbeestje	<i>Tytthaspis sedecimpunctata</i>	1	1
Schimmelkevers (Latridiidae)			
	<i>Corticaria gibbosa</i>	1	0
	<i>Enicmus histrio</i>	0	1
	<i>Melanophthalma suturalis</i>	1	0
	<i>Stephostethus lardarius</i>	1	0
Snoerhalskevers (Anthicidae)			
Eenhorige snoerhalskever	<i>Notoxus monoceros</i>	1	0
Haantjes (Chrysomelidae)			
	<i>Adoxus obscurus</i>	1	0
Elzenhaantje	<i>Agelastica alni</i>	1	1
	<i>Altica aenescens</i>	1	0
	<i>Altica oleracea</i>	1	1
	<i>Altica palustris</i>	1	0
	<i>Aphthona nonstriata</i>	1	0
	<i>Bruchidius varius</i>	1	0
Blauwe muntgoudhaan	<i>Chrysolina coerulans</i>	1	0
Veelkleurig hertshooigoudhaantje	<i>Chrysolina varians</i>	1	0
	<i>Cryptocephalus moraei</i>	1	0
	<i>Donacia semicuprea</i>	1	0
	<i>Gastroidea viridula</i>	1	1
Groen zuringhaantje	<i>Gastrophysa viridula</i>	0	1
Coloradokever	<i>Leptinotarsa decemlineata</i>	0	1
	<i>Longitarsus jacobaea</i>	1	0
	<i>Longitarsus luridus</i>	0	1
	<i>Longitarsus succineus</i>	0	1
	<i>Phaedon cochlaeariae</i>	1	0
Bronsgriendhaantje	<i>Phratora vitellinae</i>	1	0
Lang griendhaantje	<i>Phratora vulgatissima</i>	1	0
Rond griendhaantje	<i>Plagiodera versicolora</i>	1	0
	<i>Plagiognathus albipennis</i>	1	0
Distelaardvlo	<i>Sphaeroderma testaceum</i>	1	1
Spitsmuisjes (Brentidae)			
	<i>Apion cruentatum</i>	1	0
Menierood zuringspitsmuisje	<i>Apion frumentarium</i>	1	0
	<i>Apion haematodes</i>	1	0
	<i>Ischnoterapion loti</i>	1	0

	<i>Perapion curtirostre</i>	1	0
	<i>Perapion marchicum</i>	1	0
	<i>Protapion fulvipes</i>	1	0
	<i>Protapion trifolii</i>	1	0
	<i>Pseudoperapion brevirostre</i>	0	1
Snuitkevers (Curculionidae)			
Hazelnootboorder	<i>Curculio nucum</i>	0	1
	<i>Gymnetron anthirini</i>	1	0
	<i>Hadroplontus litura</i>	0	1
	<i>Hypera meles</i>	1	0
	<i>Nedyus quadrimaculatus</i>	0	1
	<i>Othiorhynchus sulcatus</i>	1	0
	<i>Rhynchaenus pilosus</i>	1	0
	<i>Rhynchaenus quercus</i>	1	0
Kleine iepenspintkever	<i>Scolytus multistriatus</i>	1	0
	<i>Scolytus spec.</i>	1	0
	<i>Sitona flavescens</i>	1	0
Klaversnuitkever	<i>Sitona hispidulus</i>	1	0
	<i>Sitona humeralis</i>	1	0
	<i>Sitona suturalis</i>	1	0
Grauwbruine dennensnuittor	<i>Strophosoma capitatum</i>	1	0
	<i>Strophosoma melanogrammum</i>	1	0
	<i>Tychius melilothi</i>	1	0
	<i>Tychius picirostris</i>	1	0
	<i>Tychius pusillus</i>	1	0
Totaal 180 soorten		133	74

I. Tienvlekkieveheersbeestje, r. Meeldauwlieveheersbeestje (foto's Tineke Cramer).

Muggen en vliegen (Diptera)

In 2007 werden de tweevleugeligen op naam gebracht door leden van de insectenwerkgroep en door Henk Moller Pillot. Er werd gevangen op licht, in water en op het land en dat resulteerde in 78 soorten, waaronder een 23-tal soorten zweefvliegen (Syrphidae). In 2015 waren er geen diptera-specialisten actief bij de inventarisaties en de lijst stakte dan ook bij slechts 19 soorten van de orde van de muggen en vliegen. In totaal zijn van onze twee Moerenburgweekenden nu 95 soorten muggen en vliegen bekend.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	2007	2015
Muggen (diverse families)			
Eikengaatjesgalmug	<i>Arnoldiola libera</i>	0	1
pluimmug	<i>Chaoborus spec.</i>	1	0
	<i>Chironomus piger</i>	1	0
	<i>Chironomus plumosus</i>	1	0
	<i>Chironomus riparius</i>	1	0
	<i>Clinotanypus nervosus</i>	1	0
	<i>Corynoneura spec.</i>	1	0
	<i>Cricotopus albiforceps</i>	1	0
	<i>Cricotopus bicinctus</i>	1	0
	<i>Cricotopus sylvestris</i>	1	0
	<i>Culex territans</i>	1	0
	Geoorde wilgbladgalmug	<i>Dasineura auritae</i>	0
Brandnetelgatgalmug	<i>Dasineura urticae</i>	1	1
	<i>Dixella amphibia</i>	1	0
	<i>Endochironomus tendens</i>	1	0
	<i>Iteomyia capreae</i>	1	0
Grote wilgwratgalmug	<i>Iteomyia major</i>	0	1
	<i>Macrocera stigmoides</i>	1	0
	<i>Microtendipes pedellus</i>	1	0
	<i>Nanocladius rectinervis</i>	1	0
langpootmug	<i>Nephrotoma spec.</i>	0	1
	<i>Paratanytarsus dissimilis</i>	1	0
	<i>Phaenopsectra spec.</i>	1	0
	<i>Polypedilum cultellatum</i>	1	0
	<i>Polypedilum nebeculosum</i>	1	0
	<i>Procladius choreus</i>	1	0
Gewone wilgenroosjesgalmug	<i>Rabdophaga rosaria</i>	0	1
Wilgenbastgalmug	<i>Rabdophaga saliciperda</i>	0	1
Wilgentakgalmug	<i>Rabdophaga salicis</i>	0	1
	<i>Rheotanytarsus spec.</i>	1	0
Gewone boerenwormkruidgalmug	<i>Rhopalomyia tanaceticola</i>	1	0
	<i>Sylvicola punctatus</i>	1	0
	<i>Synorthocladius semivirens</i>	1	0
	<i>Tanypus punctipennis</i>	1	0
	<i>Thienemanniella spec.</i>	1	0
langpootmug	<i>Tipula spec.</i>	0	1

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	2007	2015
Zweefvliegen (Syrphidae)			
Kruiskruid-gitje	<i>Cheilosia bergenstammi</i>	1	0
Zwartspruit-bandzwever	<i>Epistrophe grossulariae</i>	1	0
Snorzweefvlieg	<i>Episyrphus balteatus</i>	1	0
Kleine bijvlieg	<i>Eristalis arbustorum</i>	1	0
Bos-bijvlieg	<i>Eristalis horticola</i>	1	0
Punt-bijvlieg	<i>Eristalis nemorum</i>	1	0
Blinde bij	<i>Eristalis tenax</i>	1	0
Moeras-pendelvlieg	<i>Helophilus hybridus</i>	1	0
Gewone pendelvlieg	<i>Helophilus pendulus</i>	1	0
Citroen-pendelvlieg	<i>Helophilus trivittatus</i>	1	0
Gewone driehoekzweefvlieg	<i>Melanostoma mellinum</i>	1	0
Slanke driehoekzweefvlieg	<i>Melanostoma scalare</i>	1	0
Doodskopzweefvlieg	<i>Myathropa florea</i>	1	1
Gewone korsetzweefvlieg	<i>Neoascia podagrica</i>	1	0
Mica-platvoetje	<i>Platycheirus albimanus</i>	1	0
Slank platvoetje	<i>Platycheirus angustatus</i>	1	0
Gewoon platvoetje	<i>Platycheirus clypeatus</i>	1	0
Scheefvlek-platvoetje	<i>Platycheirus peltatus</i>	1	0
Klompvoetje	<i>Pyrophaena granditarsa</i>	1	0
Gewone snuitvlieg	<i>Rhingia campestris</i>	1	0
Grote langlijf	<i>Sphaerophoria scripta</i>	1	0
Menuetzweefvlieg	<i>Syritta pipiens</i>	1	0
Bessen-bandzwever	<i>Syrphus ribesii</i>	1	1
Vliegen (overige families)			
	<i>Aulogastromyia anisodactyla</i>	1	0
	<i>Chymomyza amoena</i>	1	0
	<i>Copromyza nigrina</i>	1	0
	<i>Dolichocephala irrorata</i>	1	0
	<i>Drosophila immigrans</i>	1	0
	<i>Drosophila simulans</i>	1	0
	<i>Drosophila tristis</i>	1	0
	<i>Hilara obscura</i>	1	0
	<i>Liriomyza amoena</i>	0	1
	<i>Liriomyza eupatorii</i>	0	1
	<i>Lonchoptera bifurctata</i>	1	0
	<i>Lonchoptera lutea</i>	1	0
groene vleesvlieg	<i>Lucilia spec.</i>	0	1
Ringpootroofvlieg	<i>Machimus cingulatus</i>	1	0
	<i>Opomyza germinationis</i>	0	1
	<i>Phasia barbifrons</i>	1	0
	<i>Pherbellia cinerella</i>	1	0
	<i>Pherbellia griseola</i>	1	0
	<i>Phytomyza artemisivora</i>	0	1

	<i>Phytomyza lappae</i>	0	1
	<i>Phytomyza spondylii</i> s.l.[incl. <i>P. pastinacae</i>]	0	1
	<i>Rivellia syngenesiae</i>	1	0
Bronzen metaalwapenvlieg	<i>Sargus iridatus</i>	1	0
	<i>Scaptomyza pallida</i>	1	0
strontvlieg	<i>Scathophaga stercoraria</i>	1	0
	<i>Scatophila signata</i>	1	0
	<i>Schoenomyza litorella</i>	1	0
	<i>Sepedon spinipes</i>	1	0
	<i>Sepsis cynipsea</i>	1	0
	<i>Sepsis fulgens</i>	1	0
	<i>Sepsis punctum</i>	1	0
	<i>Sepsis violacea</i>	1	0
	<i>Tetanocera arrogans</i>	1	0
	<i>Tetanocera elata</i>	1	0
Oranjebruine alsemboorvlieg	<i>Trypeta artemisiae</i>	0	1
Akkerdistelgalboorvlieg	<i>Urophora cardui</i>	0	1
Totaal 95 soorten		78	20

Boven: Akkerdistelgal
 Rechts: Akkerdistelgalboorvlieg
 (foto's Tinke Cramer).

Vlinders (Lepidoptera)

Dagvlinders

In 2007 en in 2015 werden 8 soorten waargenomen. In totaal werden in Moerenburg in twee weekenden door ons 9 soorten dagvlinders aangetroffen.

Hooibeestje (foto Tineke Cramer).

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	2007	2015
Landkaartje	<i>Araschnia levana</i>	0	1
Hooibeestje	<i>Coenonympha pamphilus</i>	1	1
Kleine vuurvlinder	<i>Lycaena phlaeas</i>	1	1
Bont zandoogje	<i>Pararge aegeria</i>	1	1
Groot koolwitje	<i>Pieris brassicae</i>	1	1
Klein geaderd witje	<i>Pieris napi</i>	1	1
Klein koolwitje	<i>Pieris rapae</i>	1	1
Icarusblauwtje	<i>Polyommatus icarus</i>	1	0
Atalanta	<i>Vanessa atalanta</i>	1	1
Totaal 9 soorten		8	8

Nachtvlinders

Alle overige vlinders (behalve de dagvlinders die hierboven zijn genoemd) noemen we hier voor het gemak even 'nachtvlinders'. In 2007 werd op licht waargenomen door Henk Spijkers (8 september) en Frans Post (9 september). In totaal werden op die avonden 61 soorten aangetroffen. Eén soort sprong er destijds uit: de Katoendaguil, een zeldzame trekvlinder die met name in het uiterste westen van het land wordt gezien. De soort kan schadelijk zijn in kassen. Een naaste verwant is de Turkse uil, twintig jaar geleden een zeldzaamheid, maar inmiddels lokaal vrij algemeen en ook in Moerenburg aanwezig.

In 2015 werd op 12 september met één lichtval (Skinner-val) en één licht-op-laken-opstelling gewerkt. Beide lichten gingen om 20.30 uur aan en moesten vanwege de hevige regenval al weer om 22.30 uur gedoofd worden. Normaliter beginnen de meeste nachtvlinders dan pas te vliegen. Dat verklaart ook het lage aantal soorten dat die nacht is vastgesteld. Tijdens het gehele weekend in 2015 werden slechts 36 'nachtvlinders' waargenomen.

Het merendeel van de waarnemingen in 2015 werd op naam gebracht door Guido Stooker en Tineke Cramer. Er zitten onder de macro's in 2015 niet echt heel zeldzame soorten. De Wilgenhoutrups werd aangeboden als rups. Van de micro's bestaat nog geen landelijk overzicht van de zeldzaamheid, dus daar is formeel geen uitspraak over te doen. Van onze twee weekenden in Moerenburg zijn in totaal 86 vlindersoorten bekend.

Rups van de Peper-en-zoutvlinder op els (foto Tineke Cramer).

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	2007	2015
Porseleinvlinder	<i>Abraxas sylvata</i>	1	0
Variabele grasmot	<i>Agriphila tristella</i>	0	1
Bruine herfstuil	<i>Agrochola circellaris</i>	1	0
Geelbruine herfstuil	<i>Agrochola macilenta</i>	1	0
Grote worteluil	<i>Agrotis ipsilon</i>	1	0
Putu-uil	<i>Agrotis puta</i>	1	0
Gewone velduil	<i>Agrotis segetum</i>	1	0
Piramidevlinder	<i>Amphipyra pyramidea</i>	1	1
Sint-janskruidblokspanner	<i>Aplocera efformata</i>	1	0
Gamma-uil	<i>Autographa gamma</i>	1	1
Peper-en-zoutvlinder	<i>Biston betularia</i>	0	1
Paardenkastanjeemermot	<i>Cameraria ohridella</i>	0	1
Appeltak	<i>Campaea margaritata</i>	1	1
Gestreepte goudspanner	<i>Camptogramma bilineata</i>	0	1
Rood weeskind	<i>Catocala nupta</i>	0	1
Drietandvlakjesmot	<i>Catoptria falsella</i>	0	1
Smallijnbladroller	<i>Celypha rufana</i>	0	1

Papegaaitje	<i>Chloroclysta siterata</i>	1	0
Schimmelspanner	<i>Chloroclysta truncata</i>	1	0
Turkse uil	<i>Chrysodeixis chalcites</i>	1	0
Kleine groenbandspanner	<i>Colostygia pectinataria</i>	1	0
Hopprachtmot	<i>Cosmopterix zieglerella</i>	0	1
Wilgenhoutvlinder	<i>Cossus cossus</i>	0	1
Koperuil	<i>Diachrysia chrysitis</i>	1	0
Spurrie-uil	<i>Discestra trifolii</i>	1	0
Bruine eenstaart	<i>Drepana curvatula</i>	0	1
Eikenuiltje	<i>Dryobotodes eremita</i>	1	0
Gewone spikkelspanner	<i>Ectropis crepuscularia</i>	1	0
Streepkokerbeertje	<i>Eilema complana</i>	1	0
Naaldboombeertje	<i>Eilema depressa</i>	1	0
Waterleliemot	<i>Elophila nymphaeata</i>	0	1
Winvedermot	<i>Emmelina monodactyla</i>	0	1
Geelschouder spanner	<i>Ennomos alniaria</i>	1	0
Rietvink	<i>Euthrix potatoria</i>	1	0
Bonte valkmot	<i>Evergestis pallidata</i>	0	1
Zwartkamdwergspanner	<i>Gymnoscelis rufifasciata</i>	1	0
Vuursteenvlinder	<i>Habrosyne pyritoides</i>	1	0
Katoendaguil	<i>Helicoverpa armigera</i>	1	0
Zuidelijke stofuil	<i>Hoplodrina ambigua</i>	1	1
Rode dennenspanner	<i>Hylaea fasciaria</i>	1	0
Bruine snuituil	<i>Hypena proboscidalis</i>	1	1
Tweelijnmot	<i>Hypsopygia glaucinalis</i>	0	1
Ringspikkelspanner	<i>Hypomecis punctinalis</i>	1	0
Grijze stipspanner	<i>Idaea aversata</i>	1	0
Groente-uil	<i>Lacanobia oleracea</i>	1	0
Gewone grasuil	<i>Luperina testacea</i>	1	1
Getekende gamma-uil	<i>Macdunnoughia confusa</i>	1	0
Witstipgrasuil	<i>Mythimna albipuncta</i>	1	0
Volgeling	<i>Noctua comes</i>	1	1
Breedbandhuis moeder	<i>Noctua fimbriata</i>	1	0
Open-breedbandhuis moeder	<i>Noctua janthe</i>	1	0
Huis moeder	<i>Noctua pronuba</i>	1	0
Dromedaris	<i>Notodonta dromedarius</i>	1	0
Variabele eikenuil	<i>Nycteola revayana</i>	0	1
Egelskopmot	<i>Nymphula nitidulata</i>	0	1
Tweestip-orvlinder	<i>Ochropacha duplaris</i>	1	0
Haarbos	<i>Ochropleura plecta</i>	1	1
Hagedoornvlinder	<i>Opisthograptis luteolata</i>	1	1
Muisbeertje	<i>Pelosia muscerda</i>	1	0
Taxusspikkelspanner	<i>Peribatodes rhomboidaria</i>	1	0
Wapendrager	<i>Phalera bucephala</i>	0	1
Berkenbrandvlerkvlinder	<i>Pheosia gnoma</i>	1	0
Agaatvlinder	<i>Phlogophora meticulosa</i>	1	0
Kleine beer	<i>Phragmatobia fuliginosa</i>	1	1
Witte eikenvouwmot	<i>Phyllonorycter harrisella</i>	0	1

Herfst-rietboorder	<i>Rhizedra lutosa</i>	1	1
Stro-uiltje	<i>Rivula sericealis</i>	1	1
Variabele eikenmineermot	<i>Stigmella ruficapitella</i>	0	1
Bruine eikenmineermot	<i>Stigmella samiatella</i>	0	1
Eikenprocessierups	<i>Thaumetopoea processionea</i>	1	0
Braamvlinder	<i>Thyatira batis</i>	1	0
Lieveling	<i>Timandra comae</i>	1	1
Gewone eikenvlekmot	<i>Tischeria ekebladella</i>	0	1
Oranje kruidenmot	<i>Udea ferrugalis</i>	0	1
Gele eenstaart	<i>Watsonalla binaria</i>	1	0
Gewone gouduil	<i>Xanthia icteritia</i>	1	0
Koolbandspanner	<i>Xanthorhoe designata</i>	1	0
Vierbandspanner	<i>Xanthorhoe ferrugata</i>	1	0
Zwartbandspanner	<i>Xanthorhoe fluctuata</i>	1	0
Bruine vierbandspanner	<i>Xanthorhoe spadicearia</i>	1	0
Bruine zwartstipuil	<i>Xestia baja</i>	1	0
Zwarte-c-uil	<i>Xestia c-nigrum</i>	1	1
Vierkantvlekuil	<i>Xestia xanthographa</i>	1	0
Totaal 83 soorten		61	36

Egelskopmot (foto Tineke Cramer).

Overige zespotigen

In 2007 werden de volwassen kokerjuffers, gevangen op licht, gedetermineerd door wijlen Bert Higler. Henk Moller Pillot determineerde een kokerjufferlarve uit een watermonster als *Hydropsyche* spec. In totaal werden destijds nog 25 soorten overige zespotigen gevonden.

In 2015 werden 9 soorten nieuw voor deze lijst gemeld door o.a. Ad Mol. De totaalijst voor de twee weekenden komt daarmee op 34 soorten.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	2007	2015
Zwarte waterspringstaart	<i>Podura aquatica</i>	1	0
haft	<i>Beatis</i> spec.	1	1
Gewone oorworm	<i>Foficula auricularia</i>	1	1
stofluis	<i>Caecilius flavidus</i>	1	0
stofluis	<i>Ectopsocus briggsi</i>	1	0
Zwarte bladluis	<i>Aphis gossypii</i>	0	1
Bijvoetbladluis	<i>Cryptosiphum artemisiae</i>	0	1
Gele vruchtboomcicade	<i>Alnetoidea alneti</i>	1	0
cicade	<i>Aphrophora alni</i>	0	1
Groene rietcicade	<i>Cicadella viridis</i>	1	1
cicade	<i>Cixius</i> spec. 1)	0	1
cicade	<i>Conosanus obsoletus</i>	0	1
cicade	<i>lassus lanio</i>	1	0
Schuimbeestje	<i>Philaenus spumarius</i>	0	1
Gewone schorpioenvlieg	<i>Panorpa communis</i>	0	1
Weideschorpioenvlieg	<i>Panorpa vulgaris</i>	0	1
slijkvlieg	<i>Sialis lutaria</i>	1	0
goudoogje	<i>Chrysoperla carnea</i>	0	1
kokerjuffer	<i>Agraylea sexmaculata</i>	0	1
kokerjuffer	<i>Athripsodes aterrimus</i>	1	0
kokerjuffer	<i>Ceraclea albimacula</i>	1	0
kokerjuffer	<i>Ceraclea dissimilis</i>	1	0
kokerjuffer	<i>Ceraclea senilis</i>	1	0
kokerjuffer	<i>Cyrnus trimaculatus</i>	1	0
kokerjuffer	<i>Ecnomus tenellus</i>	1	0
kokerjuffer	<i>Glyphotaelius pellucidus</i>	1	0
kokerjufferlarve	<i>Hydropsyche</i> spec.	1	0
kokerjuffer	<i>Limnephilus lunatus</i>	1	0
kokerjuffer	<i>Limnephilus marmoratus</i>	1	1
kokerjuffer	<i>Mystacides azurea</i>	1	0
kokerjuffer	<i>Mystacides longicornis</i>	1	0
kokerjuffer	<i>Oecetis lacustris</i>	1	0
kokerjuffer	<i>Oecetis ochracea</i>	1	0
kokerjuffer	<i>Tinodes waeneri</i>	1	0
Totaal 34 soorten		25	15

1) vrouwtjes niet met zekerheid op naam te brengen.

Overige ongewervelden

In 2007 werden de watervlooien verzameld en gedetermineerd door Joost van de Sande. De aanvullingen in 2015 komen uit potvalvangsten die gedetermineerd werden door Cor Borghouts.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	2007	2015
Wormachtigen			
bloedzuiger	<i>Erpobdella octomaculata</i>	1	0
bloedzuiger	<i>Haemopsis sanguisuga</i>	1	0
bloedzuiger	<i>Piscicola cf. geometra</i>	1	0
regenworm	Lumbricidae indet.	0	1
Veelpotigen (Myriapoda)			
Zwartstip	<i>Choneiulus palmatus</i>	0	1
Tuinbladkruiper	<i>Cryptops hortensis</i>	0	1
Knotskronkel	<i>Cylindroiulus punctatus</i>	0	1
Dwergsteenloper	<i>Lithobius microps</i>	0	1
Grote platrug	<i>Polydesmus angustus</i>	0	1
Kreeftachtigen (Crustacea)			
Karperluis	<i>Argulus foliaceus</i>	1	0
roeipootkreeftje	<i>Cyclops spec.</i>	1	0
vlokreeft	<i>Gammarus pulex</i>	1	0
zoetwaterpissebed	<i>Asellus aquaticus</i>	1	0
Kelderpissebed	<i>Oniscus asellus</i>	0	1
Mospissebed	<i>Philoscia muscorum</i>	0	1
pissebed	Isopoda indet.	0	1
Gevlekte Amerikaanse rivierkreeft	<i>Orconectes limosus</i>	1	1
watervlo	<i>Alona affinis</i>	1	0
watervlo	<i>Alonella nana</i>	1	0
watervlo	<i>Bosmina coregoni</i>	1	0
watervlo	<i>Bosmina longirostris</i>	1	0
watervlo	<i>Ceriodaphnia megops</i>	1	0
watervlo	<i>Ceriodaphnia pulchella</i>	1	0
watervlo	<i>Ceriodaphnia quadrangula</i>	1	0
watervlo	<i>Chydorus sphaericus</i>	1	0
watervlo	<i>Diaphanosoma brachyurum</i>	1	0
watervlo	<i>Picripleuroxus laevis</i>	1	0
watervlo	<i>Pleuroxus truncatus</i>	1	0
watervlo	<i>Scapholeberis mucronata</i>	1	0
watervlo	<i>Simocephalus vetulus</i>	1	0
Totaal 30 soorten		21	10

Vissen en amfibieën

In 2015 werden 5 amfibieënsoorten en 5 vissoorten gevangen. Dat is minder dan in 2007 toen intensiever en met waadbroeken werd gevist, hetgeen toen 11 vissoorten opleverde. Beide keren werd alleen gevist met schepnetten. Vissen en amfibieën werden in 2007 op naam gebracht door Frank Spikmans, Arnold van Rijsewijk en Henk Spijkers. In 2015 werden de dieren gevangen en gedetermineerd door Pieter Müller, Ron Felix en Arnold van Rijsewijk. In totaal zijn nu 12 vissoorten en 5 amfibieën bekend van Moerenburg.

Bermpjes en riviergondels zijn karakteristieke soorten voor een laaglandbeek zoals de Oude Ley. Beide soorten werden in 2015 dan ook weer aangetroffen. Bittervoorn en Vetje kunnen in langzaam stromende beken worden aangetroffen. Dat bleek bij de bevissing in 2007. Maar hun optimale habitat vinden ze meer in heldere, rijkbegroeide stilstaande wateren. In 2015 werden ze niet gevangen, maar misschien dat ze in een zijslot van de Oude Ley nog aangetroffen kunnen worden.

Pieter Müller op zoek naar vissen en amfibieën in de Oude Leij (foto Arnold van Rijsewijk).

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	2007	2015
Amfibieën			
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>	1	1
Groene kikker spec.	<i>Pelophylax spec.</i>	1	1
Bastaardkikker	<i>Pelophylax klepton esculentus</i>	0	1
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	1	1
Kleine watersalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>	1	1
Totaal 5 soorten		4	5

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	2007	2015
Vissen			
Bermpje	<i>Barbatula barbatulus</i>	1	1
Giebel & goudvis	<i>Carassius auratus</i> 1)	1	0
Karper	<i>Cyprinus carpio</i>	1	0
Driedoornige stekelbaars	<i>Gasterosteus aculeatus</i>	1	1
Riviergrondel	<i>Gobio gobio</i>	1	1
Vetje	<i>Leucaspius delineatus</i>	1	0
Baars	<i>Perca fluviatilis</i>	1	0
Tienddoornige stekelbaars	<i>Pungitius pungitius</i>	1	1
Bittervoorn	<i>Rhodeus sericeus</i>	1	0
Blankvoorn	<i>Rutilus rutilus</i>	1	0
Ruisvoorn	<i>Scardinius erythrophthalmus</i>	0	1
Zeelt	<i>Tinca tinca</i>	1	0
Totaal 12 soorten		11	5

1) Uit volkstuin Moerenburg werd in 2007 ook de goudvis genoteerd. De goudvis wordt beschouwd als een ondersoort van de giebel en hier niet als extra soort geteld.

Pieter Müller en Ron Felix bekijken monsterplekken voor vissen en amfibieën (foto Arnold van Rijsewijk).

Vogels

De vogels werden tijdens de 1000 soortenweekenden van de KNNV afdeling Tilburg in Moerenburg in zowel 2007 als in 2015 door leden van de Vogelwerkgroep KNNV Tilburg bekeken. In 2007 werden 56 soorten waargenomen en in 2015 waren dat 64 vogelsoorten. In totaal werden in Moerenburg tijdens deze 2 weekenden 73 vogelsoorten gezien. De wijze van tellen leent zich niet om duidelijk vergelijkingen te maken, ook aantallen werden niet vastgelegd. Grote verschillen in het aantal soorten zijn niet vastgesteld. IJsvogels werden beide keren gezien. Het jaar 2007 was juist voor het jaar dat de Brabantse populatie instortte in 2009; in 2015 was deze in een gevorderd stadium van herstel aangeland. Waarnemingen van Grote gele kwikstaarten in september laten zien dat de soort zich al geruime tijd niet alleen in de winter hier thuis voelt. De aantallen broedende Grote gele kwikstaarten neemt dan ook gestaag toe in Noord-Brabant. Hoewel de soorten per jaar wisselen, zijn roofvogels wel gesteld op het gebied in beide teljaren. De zwaluwen, Boerenzwaluwen en Oeverzwaluwen, broedvogels van het gebied of direct omgeving zoeken ook aan het einde van het broedseizoen nog voedsel in Moerenburg.

De Grote gele kwikstaart werd tijdens beide weekenden gezien (foto Theo Peeters).

Nederlandse namen	Wetenschappelijke namen	2007	2015
Havik	<i>Accipiter gentilis</i>	1	0
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>	1	1
Kleine karekiet	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	0	1
Staartmees	<i>Aegithalos caudatus</i>	1	1

IJsvogel	<i>Alcedo atthis</i>	1	1
Wilde eend	<i>Anas platyrhynchos</i>	1	1
Soepeend	<i>Anas platyrhynchos domesticus</i>	1	0
Boompieper	<i>Anthus trivialis</i>	0	1
Blauwe reiger	<i>Ardea cinerea</i>	1	1
Ransuil	<i>Asio otus</i>	1	0
Steenuil	<i>Athene noctua</i>	0	1
Kuifeend	<i>Aythya fuligula</i>	0	1
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	1	1
Putter	<i>Carduelis carduelis</i>	1	1
Boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>	1	1
Groenling	<i>Chloris chloris</i>	1	1
Kokmeeuw	<i>Chroicocephalus [= Larus] ridibundus</i>	1	1
Appelvink	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	0	1
Kauw	<i>Coloeus [= Corvus] monedula</i>	1	1
Stadsduif	<i>Columba livia f. domestica</i>	0	1
Holenduif	<i>Columba oenas</i>	1	1
Houtduif	<i>Columba palumbus</i>	1	1
Zwarte kraai	<i>Corvus corone</i>	1	1
Roek	<i>Corvus frugilegus</i>	1	1
Pimpelmees	<i>Cyanistes [= Parus] caeruleus</i>	1	1
Huiswaluw	<i>Delichon urbicum</i>	0	1
Grote bonte specht	<i>Dendrocopos major</i>	1	1
Rietgors	<i>Emberiza schoeniclus</i>	1	0
Roodborst	<i>Erithacus rubecula</i>	1	1
Slechtvalk	<i>Falco peregrinus</i>	0	1
Boomvalk	<i>Falco subbuteo</i>	0	1
Torenvalk	<i>Falco tinnunculus</i>	1	0
Vink	<i>Fringilla coelebs</i>	1	1
Meerkoet	<i>Fulica atra</i>	1	1
Watersnip	<i>Gallinago gallinago</i>	0	1
Waterhoen	<i>Gallinula chloropus</i>	1	1
Gaai	<i>Garrulus glandarius</i>	1	1
Boerenwaluw	<i>Hirundo rustica</i>	1	1
Zilvermeeuw	<i>Larus argentatus</i>	1	1
Stormmeeuw	<i>Larus canus</i>	1	0
Kleine mantelmeeuw	<i>Larus fuscus</i>	0	1
Witte kwikstaart	<i>Motacilla alba</i>	1	1
Grote gele kwikstaart	<i>Motacilla cinerea</i>	1	1
Gele kwikstaart	<i>Motacilla flava</i>	0	1
Koolmees	<i>Parus major</i>	1	1
Huismus	<i>Passer domesticus</i>	1	1
Ringmus	<i>Passer montanus</i>	1	0
Aalscholver	<i>Phalacrocorax carbo</i>	1	1
Zwarte roodstaart	<i>Phoenicurus ochruros</i>	0	1
Gekraagde roodstaart	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	0	1
Tjiftjaf	<i>Phylloscopus collybita</i>	1	1

Ekster	<i>Pica pica</i>	1	1
Groene specht	<i>Picus viridis</i>	1	1
Fuut	<i>Podiceps cristatus</i>	1	1
Matkop	<i>Poecile [= Parus] montanus</i>	1	1
Heggenmus	<i>Prunella modularis</i>	1	1
Waterral	<i>Rallus aquaticus</i>	1	1
Vuurgoudhaan	<i>Regulus ignicapilla</i>	0	1
Goudhaantje	<i>Regulus regulus</i>	1	0
Oeverzwaluw	<i>Riparia riparia</i>	1	1
Roodborsttapuit	<i>Saxicola rubicola</i>	1	1
Boomklever	<i>Sitta europaea</i>	0	1
Sijs	<i>Spinus [= Carduelis] spinus</i>	1	1
Turkse tortel	<i>Streptopelia decaocto</i>	1	1
Bosuil	<i>Strix aluco</i>	1	0
Spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>	1	1
Zwartkop	<i>Sylvia atricapilla</i>	1	1
Dodaars	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	0	1
Witgatje	<i>Tringa ochropus</i>	1	1
Winterkoning	<i>Troglodytes troglodytes</i>	1	1
Merel	<i>Turdus merula</i>	1	1
Zanglijster	<i>Turdus philomelos</i>	1	1
Kievit	<i>Vanellus vanellus</i>	1	1
Totaal 73 soorten		56	64

De Boerenzwaluw werd in beide jaren gezien en broed in Moerenburg (foto Ad Kolen).

Zoogdieren

In 2007 telde Erik Korsten de vleermuizen en werden sporen van zoogdieren gevonden door Annemarie van Diepenbeek. We kwamen destijds, met mens, rund, hond en kameel op een totaal van 14 soorten.

Tijdens de vleermuizenexcursie in 2015 werden door Bas Dielen en Jos Marcelissen vijf soorten vleermuizen geteld. In vergelijking met 2007 werd de Ruige dwergvleermuis niet waargenomen. Deze soort maakt overigens wel gebruik van de vleermuiskasten op de gebouwen van de rioolwaterzuivering. De Laatvlieger was een nieuwe soort ten opzichte van 2007. In totaal zijn tijdens de twee weekenden 15 zoogdiersoorten geteld in Moerenburg.

Laatvlieger (foto Erik Korsten).

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	2007	2015
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>	1	0
Rund	<i>Bos taurus</i>	1	0
Kameel	<i>Camelus bactrianus</i>	1	0
Hond	<i>Canis lupus familiaris</i>	1	1
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	0	1
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>	1	1
Mens	<i>Homo sapiens</i>	1	1
Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>	1	0
Watervleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>	1	1
Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>	1	1
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>	1	1
Ruige dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>	1	0
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	1	1
Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>	1	0
Mol	<i>Talpa europaea</i>	1	1
Totaal 15 soorten		14	9

Literatuur

- Muilwijk, J., R. Felix, W. Dekoninck & O. Bleich, 2016. De loopkevers van Nederland en België (Carabidae). - Entomologische Tabellen 9, Nederlandse Entomologische Vereniging, Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten, 213 pp.
- Peeters, T.M.J., 2016. Bijdragen over Diapriidae 3. *Labolips innupta* nieuw voor Nederland. - HymenoVaria 12: 18-20.
- Peeters, T. & R. Vereijken, 2008. Verslag 777-soortendag KNNV-afdeling Tilburg, 8-9 september 2007. - KNNV-afdeling Tilburg, 49 pp.
- Vorst, O. (ed.), 2010. Catalogus van de Nederlandse kevers (Coleoptera). - Monografieën van de Nederlandse Entomologische Vereniging 11, 317 pp.

Dankwoord

We bedanken de Gemeente Tilburg en Het Groene Woud voor het financieel mogelijk maken van het Natuurweekend in Moerenburg. Waterschap De Dommel bedanken we voor de toestemming het terrein van Rioolgemaal Moerenburg te mogen betreden en gebruik te mogen maken van het onderkomen op het terrein. De Kwekerij Theaterproducties bleek in hetzelfde weekend een voorstelling te houden op dezelfde locatie. We bedanken hen voor vermelding van de KNNV-afdeling Tilburg in hun boekwerkje dat ter ere van hun voorstelling verscheen en wijd verspreid is onder hun contacten.

Het natuurweekend zou niet geslaagd zijn zonder de inzet van de leden, die tijdens dit weekend actief zijn geweest met inventariseren, invoeren van data, het begeleiden van excursies, het verzorgen van de catering en het maken van dit eindverslag. Bij de inventarisaties zijn we belangeloos ondersteund door verschillende externen. We bedanken Anne-Mark Wijkel (planten), Joost van de Sande (watervlooien) en Dik Hermes (wantsen) voor hun bijdrage aan de inventarisaties in 2015.